

P. VIETNAMAS VĖL SIULO KARO PALIAUBAS

VILNIAUS ELEKTROFOTOGRAFAI

Jau skelbta, kad praėj. vasarą, rugpjūčio mėn. pradžioje Turich, Šveicarijoje, įvyko trečiasis Europos elektrofotografijos olimpijumas. Dalyvavo apie 150 pasaulio mokslininkų, taip pat iš JAV, Kanados, Japonijos, ir Sovietų Sąjungą atstovavo trys — K. Cibisovas, lietuviai, priversti atstovauti Sovietų Sąjungai uvo vilniečiai prof. dr. Jurgis Viščas ir doc. Arvydas Matulio. Buvo skaitomi ne tik šių abiejų lietuvių, atvykusių į Šveicariją, pranešimai, bet ir dar aštuoni pranešimai, būtent: V. Gailio, Z. Pocius, D. Jurevičiaus, E. Monrimo, S. Taurailienės, A. auraičio, A. Pažeros ir J. Rakausko.

Lietuvių pranešimai kėlė dėsesį bei diskusijas. Pareiškė Lietuvoje stažuotis keli šveicarijos ir Fed. Vokietijos mokslininkai.

Onassio sutartis su Kennedine

LONDONAS. — Britų laikraštis "The People" skelbia graiko Kafarakis atsiminimus apie gyvenimą milijonieriaus Onassio jachtoje. Sekmadienio laidoje rašoma, kad ponis Jacqueline Kennedy prieš iškėdama už Onassio padarė su juo aiškią sutartį, kurią surašė abiejų advokatai. Sutartis turinti 170 skyrių.

Kafarakis, kuris 10 metų dirbo Onassio jachtoje, sako, kad buvo sutarta visada miegoti atskiruose miegamuose. Jei ponis Onassis kada nors paliktų savo vyrą, jį gautų vienkartinį mokėjimą — 18.75 mil. dol. O jei pats Onassis paliktų žmoną, jis turėtų kas met mokėti po 10 mil. dol. už kiekvienus bendro gyvenimo metus. Be to, jam reikėtų mokėti jei alimentus po 187,500 dol. per metus per 10 metų, jei jų santuoka truktų ilgiau kaip 5 metai.

"Trick or treat"

CLEVELANDAS. — Solon, Ohio miesto meras William Price paskelbė, kad jo mieste, netoli Clevelando, ateityje bus uždrausti vaikų vaikščiojimai po namus, prašant "treats", nes vieno vaiko parsinešame šokoladiniame saldinyje buvo rasta adata.

Dundee, Mich., vaikai parsinešę irgi nemažai saldinių su adatomis. Clevelande policija suėmė 24 metų vyrą, kuris nužudė 15 peilio smūgiais 13 metų mergaitę, pirmą įsiviliojęs ją į namus. Jos draugė policijai parodė žmogžudį.

Čikagoje policija šeštadienio vakare įspėjo tėvus gerai prižiūrėti vaikus ir patikrinti jų gautas dovanas. Šeštadienio Halloween vaikščiojimuose 4300 W. 21-mos gatvės apylinkėse vaikai parsinešė saldinių su žiurkių nuodais, obuolių su skutimosi peiliukais ir adatomis. Vienas 11 metų mergaitė susirgo prisilgiusi saldinių su tarakonų nuodais, kita 9 m. susipiaustė pirštus skutimosi peiliuku.

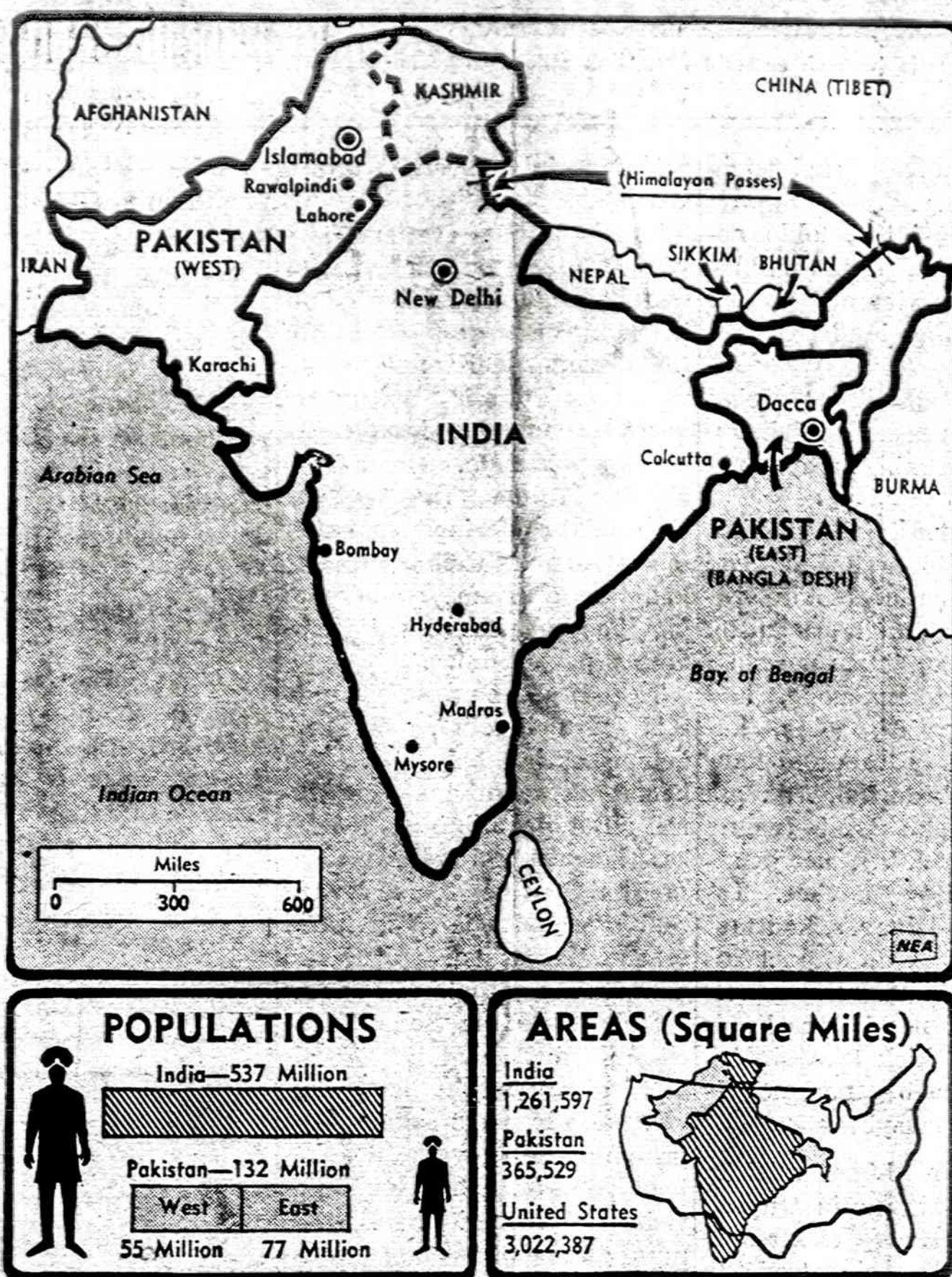
Didesnė, 17 m. mergina suvalgė savo brolio parneštų saldinių ir susirgo. Iširta, kad saldiniai buvo suvalgyti mescalino narkotikais, kurie sukelia haliucinacijas.

Panašių atsitikimų policija rado rytinėje 68-tos gatvės pusėje, kur vaikai susipiaustė lūpas kasdami obuolius su skutimosi peiliukais viduje. Vienas 18 m. vaikas buvo užmuštas Halloween pasiūnksminime 5219 So. Union st. Policija kitą jauną vyrą turėjo persauti. Jis buvo suimtas už pirmojo užmušimą pagaliu.

— "Svyturio" žurnalo žinia, Vilniaus gatvės rytais šluoja 700 žmonių ir plauna 35 mašinos.

— Vilniaus mieste kursuoja autobusų ir 189 troleibusai. Per dieną jais pasinaudoja 497,1 gyventojų.

— Vilniuje vasaros metu kasnuo buvo po 10-15 gaisrų. (E)

Žemėlapyje matome, koks ilgas yra Indijos — Pakistano pasienis. Korespondentai praneša, kad prie sienos iš abiejų pusių yra sutraukti kariuomenės, statomi bunkeriai ir spygliuotų vielių užtvarkos, dažnai susitauso artilerijos pabūklai. Rytiniame Pakistane veikia ginkluotų bengalų grupės, siekiamos išsivaduoti iš Pakistano valdžios, norėdamos įsteigti nepriklausomą bengalų valstybę. Bengalus visokiais būdais remia Indija.

SENATAS NUBRAUKĖ 3 BILLJONUS IŠ UŽSIENIO PARAMOS BIUDŽETO

WASHINGTONAS. — Senatas netikėtu balsavimu, 41 prieš 27 balsais nusprendė sustabdyti 2.9 milijonų dol. lėšas užsienio valstybių paramai. Ta suma sudaro didelę dalį visos užsienio paramai skirtos 7.6 bil. dol. sumos. Valstybės sekretorius ir Baltųjų Rimų spaudos sekretorius tuoj pat apgailestavo šį senato sprendimą, kuris neigiamai palies JAV užsienio politiką. Lėšų sustabdymas ypatingai bus jautiamas atsilikusiose šalyse, o karinės paramos sustabdymas apunkins ne vieną Amerikos draugą užsienyje.

Užsienio spaudoje ir vyriausybės kanceliarijose ši žinia apie lėšų sustabdymą sukėlė Amerikai nepalankių komentarų. Indijos premjerė Gandhi netrukus lankysis Washingtone. Ji aptars paramos klausimą su prezidentu Nixonu. Bijoma, kad kai kurios valstybės, negaudamos Amerikos paramos, nebeįstengs importuoti iš Amerikos prekių ir tas pakenks pačiai Amerikos ekonomikai.

Karinės paramos sulaikymas daugiausia palies Pietų Korėją, Kambodiją ir Turkiją, kurioms buvo numatyta duoti didelės sumos. Kreditų atšaukimas labai pakenks ir Izraeliui.

Washingtono galvojama, kad vyriausybė pasiūlys kongresui užsienio paramos įstatymą persvarstyti, gal kitoje formoje ir užsienio parama bus tęsiama. Senato pasiūlymas aiškinamas tuo, kad daug kam jau nusibodo Vietnamo karas ir Amerikos pinigų švaistymas užsieniuose. Prisidėjo ir Jungtinių Tautų balsavimas prieš JAV Kinijos rezoliuciją bei kai kurių valstybių delegatų JT pareiktas džiaugsmas po Amerikos pasiūlymo pralaimėjimo.

Sovietų žinių agentūra, trumpai pranešdama apie senato nutarimą, pabrėžė, kad Amerika savo piniginę paramą užsienio

"Varšuvos ruduo"

Rugsėj mėn. pradžioje Varšuvoje pasibaigė tarptautinis šiuolaikinės muzikos festivalis "Varšuvos ruduo". Dalyvavo muzikiniai kolektyvai iš įvairių valstybių: Austrijos, Fed. Vokietijos, JAV, R. Vokietijos, Olandijos ir kt. Dalyvavo ir iš Vilniaus atvykęs S. Sondeckio vadovaujamas kamerinis orkestras. Varšuvos spaudoje apie lietuvių kvartetą rašė, kad jo koncertas buvo dideliu įvykiu. "Trybuna Ludu" dienraštis pažymėjo, kad esą kolektyvų tarpe geriausi buvo: vokiečių Duesseldorfo opera, Olandijos radijo ir Varšuvos simfoniniai orkestrai bei Vilniaus kamerinis orkestras. Vilniečiai, festivaliui pasibaigus dar surengė koncertus Lodžėje, Poznanėje, Vroclave ir kituose miestuose. Į Vilnių sugrįžęs orkestras vėl išvyko ir rugsėjo mėnesį viduryje koncertavo Ukrainos ir Moldavijos miestuose. (E)

— Šiauliuose, "Aušros" muziejuje kauniečiai grafikai parodė apie 50 darbų. (E)

Šalims naudojo kaip įrankį savo kariniams strateginiams planams įgyvendinti.

New Yorko policija ėmė "dovanas"

NEW YORKAS. — Speciali komisija aiškina New Yorko policininkų prasižengimus. Viešose apklausinėjimuose buvo paskelbti įrodymai, kad net septyni garsūs New Yorko viešbučiai duodavo policininkams kambarius ir maistą nemokamai už jvairius patarnavimus, kuriuos policininkai, jų vadai, turėjo atlikti be jokio atlyginimo iš pareigos. Vien tik Statler Hilton viešbutis pernai, prieš Kalėdas sumokėjo 38 pareigūnams 335 dolerius "Kalėdų dovanų".

Viešbučių duoti kambariai ir maistas policijos tarnautojams sudarė iš viso 60,000 dol. sumą.

— Lietuvoje paminėta žymaus mokslininko, širdies ligų specialisto, prof. Zigmo Januškevičiaus, Kauno Medicinos Instituto rektorius, 60 m. gimimo suaktis. (E)

Indijos premjerė Indira Gandhi, nežiūrodama labai įtemptos padėties prie Pakistano sienos, išvyko vizituoti užsienio valstybių. Ji lankysis ir Amerikoje.

PREZ. THIEU INAUGURAVIMO PROGA PALEISTI BELAISVIA IR KALINIAI

SAIGONAS. — Sekmadienį P. Vietnamo prezidentas Thieu davė priesaiką iškilmingose ceremonijose, kuriose dalyvavo svečiai iš užsienio. Aplink Saigoną buvo sutrauktos nemažos kariuomenės jėgos, nes buvo laukiama komunistų trukdymų. Ne didelių puolimų nei demonstracijų nebuvo. Vietnamo vyriausybė šia proga paleido iš belaisvių stovyklų nemažą skaičių komunistų ir iš kalėjimų paleido 1,500 politinių kalinių.

Kardinolas Slipij prieš komunizmą

VATIKANAS. — Ukrainietis kardinolas Josyf Slipij supykinęs popiežių ir Vatikano valstybės sekretorių kardinolą Jean Villot. Kardinolas Slipij sumanęs šaukti ukrainiečių vyskupų sinodą, kuriame pakviesti dalyvauti 17 ukrainiečių katalikų vyskupų. Ukrainiečiams nepatinka Vatikano pradėtas dialogas su Maskva ir kitais komunistiniais režimais. Kardinolas Slipij pasaulio vyskupų sinode pasisakė prieš jo tikinčiųjų tautiečių persekiojimą Sovietų Sąjungoje.

Vatikano pareigūnai aiškina, kad sinodo kardinolas šaukti negali, jam tos teisės neduoda bažnyčios kanonai. Jis galės šaukti tik vyskupų konferenciją. Ji turi įvykti šią savaitę.

Edward Derwinski

priminė P. Daužvardį

Lietuvos gen. konsulai dr. P. Daužvardžiui mirus, apie velionį rašė visa eilė JAV amerikiečių dienraščių. Velionis buvo pagarbintas ir JAV Kongrese. Atst. Rimų narys Edward J. Derwinski spalio 12 d. Rimųose tartame žodyje pažymėjo, kad dr. Daužvardis lietuvių reikalui, jų bylai dirbęs, visame pasaulyje, nepaprastai ryžtingai. Pasak Derwinski, visiems, kuriems laisvė yra brangi, yra gerai žinomas velionies atsakymas į sovietų puolimus, taip pat visi pažįsta ir jo neatlaidžią kovą prieš sovietų ar komunistinio fronto organizacijas. Daužvardis buvo nuolatinis Lietuvos bylos gynėjas Čikagos spaudoje, be to ir kalbėtojas įvairiuose susirinkimuose ar minėjimuose. Daugelis velionies kalbų buvo paskelbtos Kongreso leidinyje "Congressional Record".

Atst. Derwinski savo kalbą baigė žodžiais: "Dr. Daužvardis buvo žymus vadas ir ryžtingas Lietuvos bylos bei laisvės reikėjas. Jo mirtis tai nepaprastai nuostolis lietuvių bendruomenei, kuriai jis liko ištikimas per 25 metus". (E)

Informacijos yra

Spaudoje ir suvažiavimuose dažnai keliamas trūkumas informacinės literatūros apie Lietuvą, ir net nežinoma kur jos gauti.

Taip, didelio literatūros pasirinkimo ir jos atsargų nėra, tačiau Eltoje vis tik literatūros anglų kalba yra, arba Elta gali nurodyti, kur jos galima gauti. Suinteresuoti prašomi kreiptis į Eltą, 29 West 57th Street, New York, N. Y., 10019. (E)

Anykščių istorija

Vilniuje neseniai išleista knyga apie Anykščius (25,000 egz.). Pateikta Anykščių istorinė bei literatūrinė praeitis ir... neapleista be "revoliucinių tradicijų", atseit pasakojimų apie tų apylinkių komunistus. Kitoje knygoje, Kestučio Balevičiaus "Lietuvos reformacinio judėjimo 17 amž.", kito kandidato, Kaz. Karašinsko tema buvo: "Lietuvos TSR evakuotų gyventojų veikla tarybinėje užfrontėje Didžiojo Tėvynės karo metais" (1941—1944). (E)

Nauji istorikai

Lietuvos Mokslų akademijos institute š. m. rugsėjo 27 d. apgintos dvi disertacijos istorijos mokslų kandidato laipsniui. Inlinkių komunistus. Kitoje knygoje, Kestučio Balevičiaus "Lietuvos reformacinio judėjimo 17 amž.", kito kandidato, Kaz. Karašinsko tema buvo: "Lietuvos TSR evakuotų gyventojų veikla tarybinėje užfrontėje Didžiojo Tėvynės karo metais" (1941—1944). (E)

LIETUVISKAS "GINTARAS" ČIKAGOJE

Pradžioje šeštadienio, spalio 23-ios dienos, vakaras parodė čikagiečių gražų dėmesį atvykusiam iš tolimo Montrealio "Lietuvių jaunimo Gintaro ansamblui". Daugiau kaip tūkstantis svečių Marijos mokyklos salėje turėjo progos pasidžiaugti kanadiškio atžalyno pastangomis, kečiant lietuvių liaudies kultūrą, jos veidą parodant.

Tik pravėrus uždangą, rūpėjo žvilgtelti į scenos papuošimus. Jų nebūta, jie daug pinigų suėdė, tačiau akis pritraukė ansamblio ženklas, scenos gilumoje iškabintas. Skydas su kanklėmis, lietuviška egle ir Baltijos jūros bangomis. To visai pakako suprasti ansamblio paskirtį.

Jeigu kas tikėjosi pamatyti scenoje išsiriavusius ansamblių, pasirodusius šokių ar dainuotų, apsiriko. Jie pamatė laisvai susidariusius jaunuosius, vienus kėdėse kitus ant grindų, lyg tai būtų susirinkę kokią šventą dieną papramogauti, pasilinksminėti. Toks išdėstymas nuo pirmos sekundės sudarė ryšį tarp scenos ir žiūrovų. Linksmi ir įgražūs jaunųjų veidai lyg ir tarė: mes čia atėjome pabuvoti, o jūs pažūrėkite, kaip mes šoksim, dainuosim ar grosim, ką savo subūvime veiksime.

Greičiausiai dėl to visai nebuvo jokio dirigento, jokio kito vadovo, nes toks viešas vadovavimas būtų visai sunaikinęs tą natūralų jaunimo subūvimą.

Kaip ir buvo galima laukti, ansamblis beturįs savo tradicinę dainą "Kur gintarais". Ją pradėjo ir atliko visas ansamblis. Daina bent man negirdėta, net ir programoje nesakoma, kas jos autorius. Nežinau, ar kas iš žiūrovų pasigedo muzikinio ir žodžių parašytojo. Svarbu, kad daina susilaukė didelio pritarimo klausytojų. Atleiskite, lyg ir norėtumėte palyginti su "Dainavos". Ar šiaip ansamblio tradicinė daina "Kur gintarais", nors tos dainos, ir žiūrovams buvo dar vie-

nos motyvas iš esmės skiriasi nuo gintariečių, bet tikslas tas pat.

Rasa Lukoševičiūtė nurodė "Gintaro" ansamblio įsikūrimą, tačiau daug dėmesio skyrė pačiam gintaro sąvokos aiškinimui. Ji lygino gintarą, Lietuvos auksą, su lino geltonumu, su Jūratės plaukais ir t. t. Bendra išvada: gintaras yra tikras lietuviškas simbolis.

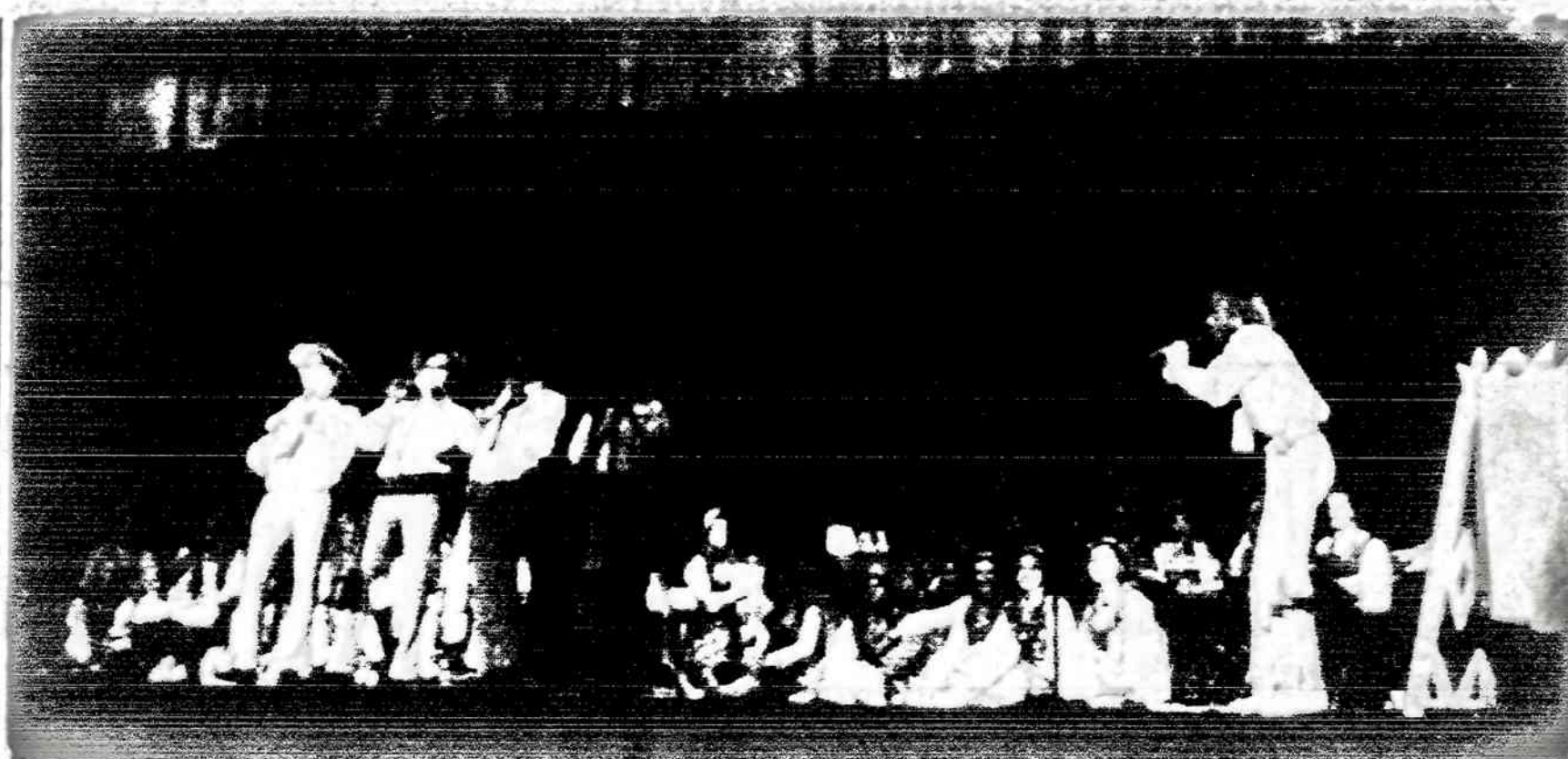
Negalvoju šiame trumpame rašinyje dėstyti protokolo: šoko tą ir tą, dainavo tą ir tą, liaudies instrumentai atliko tą ir tą. Svarbu, kad buvo atlikti lietuviški liaudies kūriniai, taip pat neišvengta ir vieno kito mūsų kūrėjų parašytų dalykelių. Visi atlikti dalykai buvo nuo vienas kito nepriklausomi, tačiau jie lėtai ėjo pasikui vienas kitą, kaip ir tinka jaunimo pobūvio metu. Čia padainuota, čia pašokta, čia liaudies instrumentais pagrotas, čia visų bendrai kūrinys atliktas, čia vėl deklamacija.

Būtina paminėti ansamblių laikyseną. Ar tautinį šokį šakot, ar dainą dainuojant, — jaunimas gyvai ir natūraliai pritarė savo veidais ir judesiais. Tas įnešė labai daug šilumos į atliekamus dalykus. Sakykim, šokant šoki, sėdintieji savo judesiais parodė, kad ir jie tuo šoki gyvena. Instrumentų kvartetui grojant, visi kiti, atrodė, taip susidomėję, lyg jie patys grotytų.

Ar tai vaidyba ar natūralumas? Natūralumas, iš pacio ansamblio išplaukęs, bet parodas tikrą jaunimo subūvimą.

Noriu prisiminti vieną pavyzdį. Instrumentų kvartetą pasirodė groti, tačiau vienas iš kvartetistų pradėjo juoktis, ir kvartetą negalėjo pradėti. Antrąsyj tas pat. Tik trečią kartą kvartetą pradėjo.

Ar iš tikrųjų kvartetistą kas šaukė? Atleiskite, lyg ir norėtumėte palyginti su "Dainavos". Ar šiaip ansamblio tradicinė daina "Kur gintarais", nors tos dainos, ir žiūrovams buvo dar vie-

Montrealio jaunimo ansamblis Gintaras atlieka programą spalio 23 d. Margučio rengtame koncerte. Nuotrauka V. Noreikos

nas natūralumas, labai teigiamai priimtas.

Taigi, žiūrint iš tokio natūralumo taško, šis ansamblis, tur būt, bus vienintelis. Dėl to, tenka labai ir labai sveikinti.

O gal už apsiriko? Jeigu apsiriko, prašau, mieli ansamblio vadovai, man tą pasakyti.

Šokant tautinius šokius, ypač išryškėjo drabužiai. Gal kai kurios tautinių šokių grupės ir darys man priekaištą, bet, vis dėlto, turiu pareikšti savo asmeninę nuomonę, kad drabužiai gražūs, tokie, kokių turi būti. Klasikiniai liaudies šokių drabužiai, tik gal du ar trys kiek skyrėsi (ne, ne lietuviškumu. J. V.), nes jie atrodė kiek kitos gamybos. Tačiau reikėtų džiaugtis, kad tautinių šokių grupės paaugusių drabužius išgytų. Gal ne visos tą gali, nes jie yra brangūs, o čia, kiek teko girdėti, ansamblis gavo paramos iš Kanados vyriausybės.

Tegul man būna atleista, kad ir pakritikuosiu truputį. Mergaičių apavas elektros ir projektoriaus šviesoje atrodė labai gerai: pilki ir rudi batai, o vyrai buvo apsiavę sportiškaus baltus batus. Tie balti batai įnešė kiek priešturkumo į bendrą vaizdą. Tai patys vadovai, manau, žino, — jie mėgins tą smulkmeną išlyginti.

Kada liaudyje atsirado šokiai, jų pavadinimai nebūtinai turėjo būti lietuviški. Anais laikais lietuviai nebuvo susiradę net savaitės dienų pavadinimų. Pats atsimeinu, kada mano tėviškėje apie 1928 — 1930 metus senesnieji žmonės vadindavo savaitės dienas "senoviškai": penedėlis, utarnikas, sėdėda ir t. t. Visi gerai žino, kad tie pavadinimai slaviški. Naujadarai lietuviški jau buvo sukurti, tai lietuviškos mokyklos jau savaitės dienų pavadinimus mokė mės lietuviškus. Besimokąs jaunimas atnešė į kaimą tikrus lietuviškus savaitės dienų pavadinimus, ir jie labai greit prigijo. Tačiau liaudies šokyje "Subatėlė" kaip net ir šiandien pastebime, to šokio vardas paliktas grynai slaviškas. Ir lenkų ir rusų šeštadienio pavadinimas — subota. Nešiu aiškinti to šokio kilmės, nes tas priklausytų šokių atgaivintojams, žinovams. Atrodo, kad jis savo esme būtų lietuviškas. Ir šokis "Subatėlė" gintariečių buvo sušoktas.

neįnešant jokio svetimo motyvo.

Kodėl paliktas svetimas slaviškas vardas tam lietuviškam šokiui? Galima galvoti, kad ir kai kurios senesnės tautinių šokių grupės neišvengė to pavadinimo, tad ir ansamblio vadovai nemėgino ieškoti lietuviško pakaitalo. O toks pakaitalas būtinas, nes slaviškas visai nesiderina su savos tautos menu. Reikia tikėtis, kad tam gražiam liaudies šokiui bus surastas tikras lietuviškas pavadinimas.

Tą patį galima pasakyti apie šoki "Lenciūgelis". Jis labai lietuviškas ir labai gražus, tik kamas atstovauti tautos kultūrai. Bet pavadinimas lenkiškas (lancuch) irgi netinka. Lietuviškai turime labai gražų žodį "grandinė", ir tikrai vertėtų pasvarstyti apie šokio pavadinimo atlietuvinimą.

Kada jaunimas šoka "Lenciūgelį" ar "Subatėlę", jis tik abiejų vardu lietuviškumu, kaip ir pačių šokių autentiškumu. Jeigu vadovai šokėjams paaiškintų kad šokių pavadinimai nėra lietuviški, jaunųjų galvos susisuktų klausukas: kaip čia yra, šokame lietuviškus liaudies šokius, bet jų vardai ne-lietuviški? Dabar jaunieji šokėjai, be jokios abejonės, neabejoja, kad tie abu vardai tikrai lietuviški, kaip ir patys šokiai.

Čia glūdi pagrindinis netikslumas. Jeigu žygiuotume toliau ir pasirodytume su savo šokiais slavų tautų tarpe, jie iš pavadinimo pasakytų, kad šokiai jų, bet ne lietuvių. Jokių būdu nepašauk šios pastabos išskirtinai mielajam "Gintarui". Tą taikau visiems tautinių šokių sambūriams, dar neatsikračiusiems nuo šių slaviškų svetimybų.

Dar tebūnie leista tarti mažytį žodelį jau tik gintariečiams. Choro, šokių ir kitokių sambūrių baigiamasis programos, sakyčiau, numeris stengiamasi padaryti įspūdingesnis. Tad ar nebūtų geriau tikę baigti "Gintaro" gražų ir taip širdžiai artimą pasirodymą bendra ansamblio daina "Leiskit į tėvynę", o ne paprastu tautiniu šoki.

Baigdamas norėčiau pabrėžti, kad liaudies instrumentai bene bus vieninteliai išievojus lietuvių tarpe. Dar visai nematytas "tvora", ar gal tiksliau pavadinus "tabalai" paliko neišdildomą įspūdį, ypač kad tabalais grojo pats jauniausias ansamblio dalyvis, pats jauniausias Lapinų šeimos narys, susilaukęs iš žiūrovų daug katučių.

Petras Petrus, "Margučio" programos vedėjas ir šio pasirodymo vyriausias organizatorius, dėkodamas svečiams pasakė didelę tiesą: nenoriu daug šnekėti, kad nenuibtytų bendras publikoje įspūdis. Tačiau buvo priverstas paminėti apie jaunąjį Lapiną: jis atvyko Čikagon su 103 laipsniais temperatūros, bet pajėgė tabalais groti.

"Gintaro" vadovybė sudaro: Zigmąs Lapinas — vadovas, Ina Klėdienė — vokalinės grupės vadovė, Rilda Lapiniene

15-TAS "EUROPOS TURAS"

Spalio 9 d. vakare iš Fed. Vokietijos miesto Erbach-Odenwald startavo "Europos turo" dalyviai — iš viso 51 mašina. Šiame "Europos ture" pirmą kartą dalyvavo ir aštuonios mašinos iš Sovietų Sąjungos su "Moskviečiais" ir "Ziguliais", kur iš jų viena mašiną sekmingai vairavo Kastitis Girdauskas (Kaunas) ir Uldis Madreviz (Ryga). Iki Graikijos pirmavo K. Girdauskas. U. Madreviz su VAZ, t. y. Sovietų Fiat variantu. Tolimesnės kelionės etapas pradėjo mūsų tautiečiai ir latviui ne taip jau gerai sekė.

"Europos turo" pasibaigė spalio 22 d. Travemünde prie Lübecko įlankos. Įfinišą atvyko 38 mašinos penktadienį po pietinėmis valandomis, po 13,000 km. kelio. Turo dalyviai buvo sutikti stu sektu ir gėlių puokšėmis, o taipgi ir skaitlingai susirinkusios publikos ovacijomis.

Spalio 23 d. techniška komisija patikrino turo dalyvių sugrįžusias mašinas ir dokumentus — pasus, o vakare 18,00 val. kurhauzo didelėje ir puošnioje svetainėje buvo paskelbti laimėtojai ir jiems įteikti laimėjimo prizai ir dovanos, o po tam vyko labai iškilmingas bendras pobūvis.

15-tame "Europos ture" pirmoji vieta atiteko Fed. Vokietijos sportmenams — Kurt Waldner (München) ir Hans Vogt (Stuttgart), kurie vairavo su Opel, surinkdami 48 punktus ir buvo apdovanoti Audi 60 nauja auto mašina, televizijos aparatu, sidabrine lėkšte nuo kazi-no direktorato, vertingomis industrijos dovanomis ir 12 dienų poilsiu Rumunijoje su laisvu pasirinkimu vietos ir pilnu apmokėjimu. Gi antroji vieta atiteko mūsų tautiečiams Kastitiui Girdauskui ir Uldžiui Madreviz, surinkusiems 53 punktus, kurie buvo apdovanoti apmokamu laisvu skridimu į JAV ir atgal, gar-

bės prizų nuo Fed. Vokietijos užsienio reikalų minist. Schell, kuris buvo šio ADAC-rengto turo apgynejas, kazino direktorato sidabrine lėkšte ir gausiomis bei vertingomis industrijos dovanomis. Gi kas liečia skridimą į JAV, galės tik tuomet mūsų tautiečiai ir latvis sprendimą padaryti, kuomet jie po poros dienų sugrįš į namus. Čia reikia ir pažymėti, kad iš Sovietų Sąjungos sportmenai užsitaravo labai šiltą ir simpatišką vardą nuo vokiečių publikos ir patį rungtynių dalyvių. Sovietų Sąjungos prekybos delegatas Gregorinas pasidžiaugė, kad įtraukimas Rytų Europos į tokį turą, kur dar yra susiekimo keliai vargingoje padėtyje, yra sveikintinas dalykas.

"Europos ture" dalyvavo iš 13 valstybių varžovai. Ypač buvo gausi mašinų skaičiumi Fed. Vokietija, Čekoslovakija ir Sovietų Sąjunga. Buvo pravažiavę Danija, Norvegija, Švedija, Suomija, Sovietų Sąjunga, Lenkija, Čekoslovakija, Vengrija, Rumunija, Turkija, Graikija, Jugoslavija, Italija, Austrija ir Fed. Vokietija.

Kaip sugrįžę spaudos ir televizijos reporteriai pareiškė, turo dalyvių kelionė kartais buvo visiškai dramatinio pobūdžio. Reikėjo pervaziuoti sniego pūgas, apšalus ir kitokias padidiktotas gamtos kliūtis. Tuo tarpu, nežinant tokios sunkios, pirmą kartą vykdomos ir neįprastos kelionės, ir dar tarp įgudusių senų "vilkų" auto mašinų sportmen, jau gerai žinomų ir plačiai pažįstamų iš ankstesnių metų, lietuviai laimėjo antrą vietą.

J. Pyragas

P. S. Šio "Europos turo" kelionė, varžybos bus transliuojamos per Fed. Vokietijos televizijos I programą lapkričio 5 d. 55 minučių ilgio filme, 17,00 val. po pietų Europos laiku. Turėdami galimybę, pasižiūrėkite!

help your
HEART FUND
help your HEART

Where has
all the
money gone?

It just goes.

You shake your head.

You see it slip out of your hands and you worry.

Instead of worrying, why not do something about your money? Save some. Painlessly.

Join the Payroll Savings Plan where you work.

Your money will add up faster than ever before, because now there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds. Now E Bonds pay 5 1/4% when held to maturity of 5 years, 10 months (4% the first year). That extra 1/4%, payable as a bonus at maturity, applies to all Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds.

Get a grip on your money the Payroll Savings way. It's an easy way to see your money grow instead of go.

Bonds are safe. If lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed at your bank. Tax may be deferred until redemption. And always remember, Bonds are a good way to save.

Take stock in America.
Now Bonds pay a bonus at maturity.

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is presented as a public service in cooperation with The Department of the Treasury and The Advertising Council.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė,
Apie senus laikus.
Kai atvarai ir laumes
Skrajoj po laikus...

S. Petersonienė

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar krikštavimai. Naujienose galima gauti šių perlių ir žemčiūgų mūsų mažiesiems bei jaunimui:

1. N. Burkienė, VELYKŲ PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DVI NUKĖS, 34 psl. su 8 apsakymėliais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.

2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka mažiesiems. Jūratės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys. \$1.50.

3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apyskaitės vaikams. Dail. V. Simanavičiaus iliustruota, 130 psl., \$1.80.

4. Stasė Vanagaitė - Petersonienė, LAUMĖ DAUMĖ, 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie paslaptingąsias laumes Tėvų Žemėje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietais viršeliais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kainą 5 dol.

5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00.

6. Alfonsas Vambutas, TRYŠ SAKALAI, Liet. Mokytojų 8-gos premijota knyga. Joje originalūs apsakymai, padavimai, legendos, novelės. Dail. V. Stancikaitės iliustracijos, 186 psl., \$2.00.

7. Juozas Švėstas, JAUNUS PENKETUKAS, apyskaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žygių. Iliustruota dail. Z. Sodekienės. Didelio formato, kietais viršeliais, puikus 77 psl. leidinys. \$3.00.

8. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai. Eilėuotų padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuviai ir žemaitiai bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1.00.

Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuotų vaikams perkamas dovanas — pusę knygų, pusę žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608.

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00.

Persiųntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiųntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

PRAGARO POŠVAISTĖS ATOŠVAISTĖS...

(Pėsinys)

Knygoje sudėta 14 straipsnių, kurie tiesiogiai su V. Alanto Pragaru Pošvaistėmis nieko neturi, o tik yra atsiradę dėl knygos kilusios polemikos išdavoje. Juose nei autorius, nei knyga — romanas anei žodeliu neminimi. Keletas labai įdomių straipsnių parašyta senovės Lietuvos tikrų ar tariamųjų dievų bei jų vardų tema. Čia kardus sukryžiuoja dr. Pranas Skardžius, kalbininkas ir dr. Jonas Balys, tautosakininkas. Jų polemika daugumoj labai rimta ir apysaltė. Tik vienoje kitoje vietoje vienas ir kitas prieš oponentą pasisako kiek griežčiau. Vis dėlto labai neįaukų įspūdį palieka dr. J. Balio viešas priminimas ir kitame str. jo pakartojimas, kad dr. P. Skardžius pasiskolino kažkokią jo knygą ir vis negrąžina. Ir dabar, po 19-kos metų, nežina, gražino daktaras daktarui knygą, ar dar ne...

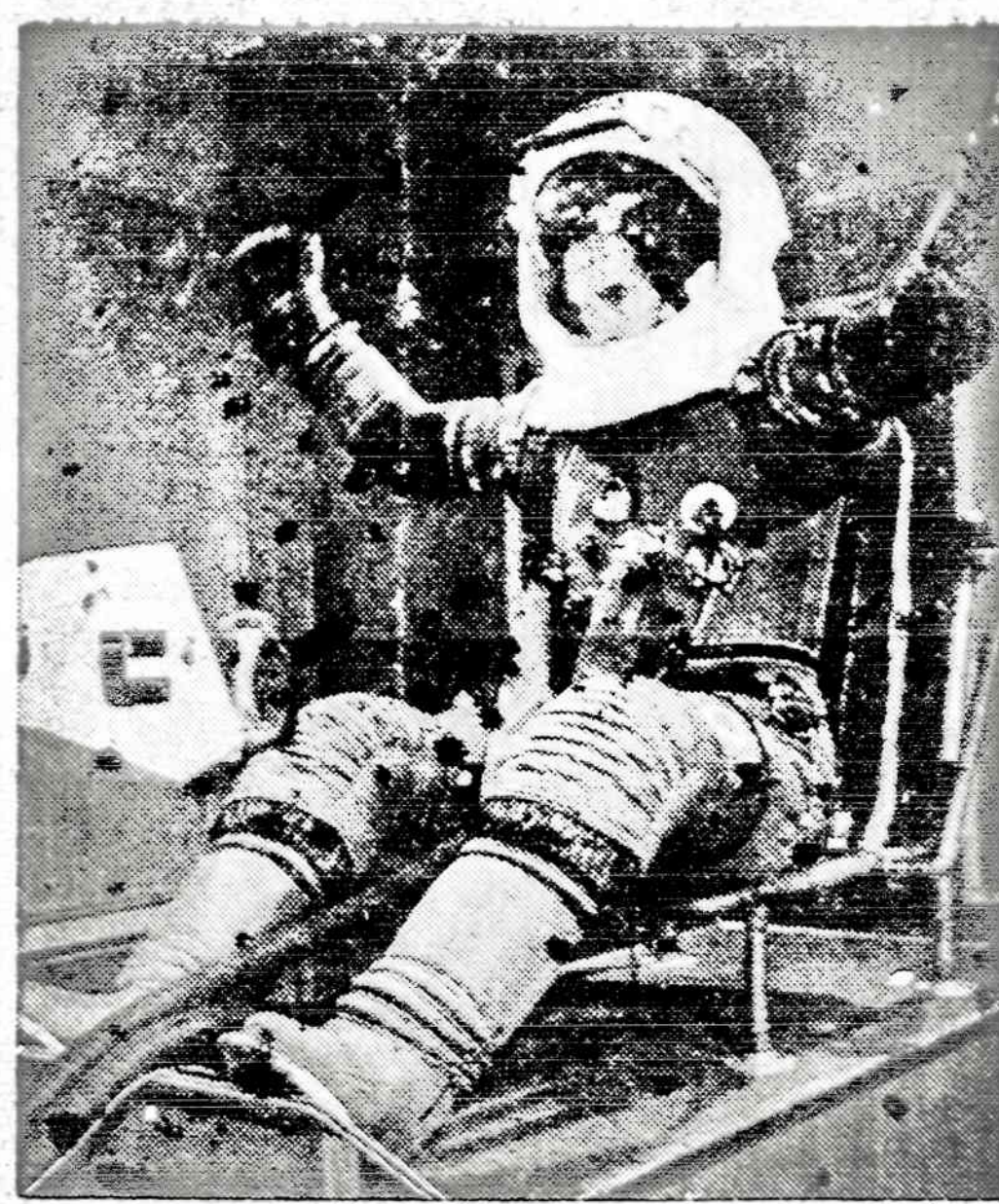
Nepaprastai įdomus, griežtas, bet kultūringas jau dabar mirusio Antano Rūko poleminis straipsnis. Jis atspausdintas 1952.X.25 Drauge ir pavadintas "Žiaurioji kritika, mūsų kultūros ugdymas ir jaunieji rašytojai". Polemizuoja su Stasiu Santvira. Būty verta šį straipsnį perspausdinti A. Rūko kurių mirties metinių proga. Jis visada aktualus, nes kalbos apie literatūrą bei kritiką niekada nepasena.

Viena iš tariamų "recenzijų", o tikrumoj besąlyginis Pragaro Pošvaistėms susizavėjimas, buvo parašyta Aleksio Rannit'o ir talpinta 1952.XI.13 Dirvoje. Nežinau, traukus, 1953.I.9 atsiliepė Darbininkas, str. "Rašytojas kokio ponas nori". Straipsnis be

parašo, taigi redakcijos atsakomybė. Ten iškništa A. Rannit'o bendradarbiavimo bolševikinėj spaudoj 1941 m. keletas pavyzdžių ir pacituota pamainomis su jo str. Dirvoje citatomis. Tai tipiškas frontininkiškas neapykantos išreiškimo pavyzdys. Kaip minėjau pradžioje, A. Rannit'as duoda ilgą, aštrų atkirtį Vladi ir Juozui Brazaičiams knygos gale. Įdėtas ir jo laiškas B. Jacikevičiui, kuriuo paaiškinta, jog Darbininkas tą straipsnį atsisakė dėti, tai jis, sužinojęs, jog B. J. ruošia šią knygą, prašo jį talpinti. Puikiai atsikerta, kartais irgi kiek persūdydamas, tik gaila, kad straipsnį išvysti tegalėjo po... 18 metų. Viena tame karštame, jaunatviškame užgaut žmogaus kalbėjime yra labai neteisinga. Visur, kaip raudonu siūlu ten tęsiasi keiksmažodis "krikdemas". J. Brazaitį jis vaidina krikdemu, kai krikščionys demokratai su J. Brazaičiu nieko bendro neturi. Neįaugi 1953 metais A. Rannit dar nežinojo, kas tokie yra krikščionys demokratai, arba krikdemai, ir kas tokie Lietuvių Fronto bičiuliai, arba frontininkai?

Įdomus Vienybėje 1952.V.30 talpintas Marijos Gimbutienės str. "Pagonybė, stambeldybė ir mūsų protėvių religija". Įdomus Drauge 1952.VIII.26 tilpęs kan. V. Zakarauskas str. "Krikščionis - Stambeldys", kuriame kalbama apie krikščionių nukrikščionėjimą ir kuris kaip tik pakenkė kai kuriems krikščionybės gynėjams. I jį stipriai Naujienų 1952.VIII.22 atsiliepė Juozas Liudžius, str. "Krikščionys bei gresia pavojus".

Polemikoje dalyvavusių autorių sužymėta net Nr. 42. Kai ku-

Apollo 16 astronautas Charles Duke rengiasi kelionei į mėnulį.

Moteryų spaudimas į vyskupų sinodą

Reikalauja lygių teisių Katalikų Bažnyčioje

Vatikano Miestas. — Pasauliniam vyskupų sinodui prasidėjus, į Romą suvažiuavo daug žymiausių moterų "išlaisvinimo" kovotojų, feministų ir kt., kurios stengiasi iš šalies paveikti sinodą lygių teisių moterims naudai. Ysabel Trujillo, Chicago Tribune bendradarbis parinko

rie jų dalyvavo tikromis pavardėmis kartu ir pseudonimais prisidengę. Vistiek, keliems atkritus, būtų netoli keturių dešimčių. Tai jau graži armijėlė. Be paties A. Alanto pažymėtini Kazys Barėnas, kun. Vyt. Bagdanavičius, dr. J. Daugailis (Prunksis), dr. J. Balys, Vytautas Gedgaudas, dr. M. Gimbutienė, Juozas Gobis, J. Liudžius, B. Ralila, A. Rannit, Vincas Rastenis, A. Rūkas, Stasys Santvira, dr. P. Skardžius, P. Stravinskas, Vincas Trumpa, Antanas Vaičiulaitis, kan. V. Zakarauskas, dr. G. T. Židonys. Keleto jų jau nebėra gyvųjų tarpe (Gobis, Liudžius, Rūko).

Kodėl Pragaro Pošvaistės Atošvaistės Balys Jacikevičius atspausdino tik 31 egzempliorių lieka mįslė, į kurią tik jis pats tegalėtų atsakyti. Knygos pradžioje jis nurodė, yra paskiriam pirmieji 13 numeruotųjų egzempliorių. Štai: Nr. 1 — gausia Aleksis Rannit, Nr. 2 — pasilieka autorius sau, Nr. 3 ir 4 — atsistačiusios Nepriklausomos Lietuvos Vilniaus ir Kauno universitetų bibliotekoms, Nr. 5-13 — Atsistačiusios Nepriklausomos Lietuvos Rašytojų draugijos, Karo Mokyklos, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės ir Ukmergės miestų bibliotekoms. Numerius 14-19, jau leidėjo baigiamajame žody, paskirsto Vytautui Alantui, Liudui Dovydenai, šio str. autoriui, Kazui Bradūniui, Vytautui Gedgaudui ir Kazui Varneliui. Apie likusius 12 tepasakio, jog juos "paskirsio lietuviams kultūrininkams išveivioje". O taip norėtųsi patarti, kad autorius atspausdintų bent jau kiekvienam polemikos dalyviui po egzempliorių ir įteiktų jiems arba mirusiųjų artimiesiems. Naudos, regis, būtų visiems: kurie rašė su protu — būtų gražus prisiminimas; kurie plūdosi, keikėsi, kitus niekino — būtų pamoka, kaip nereikia rašyti. Juk daugelis tos polemikos dalyvių dar labai gyvi ir labai aktyvūs. Jiems, manau, po dvidešimties metų daug kas visai kitaip atrodė...

Šį straipsnį ruošdamas, labai norėjau truputį žinių suteikti ir apie Pragaro Pošvaistės Atošvaistės knygos autorių, arba, jo paties pasirinktu titulu, paruošėją. Radau septynias eilutes LE IX tome. Ten sakoma, jog Jacikevičius Varūnas-Balys mokėsi Kaune, 1928—1940 metais tarnavo įvairiose valstybinė-

kai kurių tų moterų pasisakymus.

"Bažnyčia nesugeba matyti moterį visoje pilnumoje, būtent kaip lygią vyrui. Ji mato moterį tik funkcionuojant arba kaip motiną arba kaip nekaltą mergelę", pasakė Yvonne Pelle-

se įstaigose, 1948 m. Vokietijoje įsteigė leidyklą Pošvaistė ir kaip leidėjas darbą tęsia JAV, į čia 1949 m. atvykęs. Daugiausia dėmesio skiria gaidų ir plokštelių gamybai. Viskas. Manydamas, kad jau katinui ant uodegos užmynęs galėsiu jį pasigauti, labai apsiraukiau. Kai mūsų susirašinėjime paprasčiau biografinių žinių, iš anksto pagrasinęs, jog jau šį tą žinau iš Lietuvių Enciklopedijos, gavau atsakymą, jog jis garbės nesiekias, žinių apie save neduosias, nes nesijaučias kokiu garsenybe, o LE paskelbtose biografijėlėse, kuri būvis talpinta be jo pritarimo, net gimimo data ir vieta esanti klaidinga. Užtat gimimo data bei vietą čia ir praleidau. Vienam iš trijų laiške, kuriame jis išdėsto, kodėl man, visiškai nepažįstamam, vieną knygos egzempliorių skiria, paaiškėjo, jog jo esama didelio bibliografijos mėgėjo, dar prieškariniais laikais privačiai iš Biržiskos ir Ružanovo šito meno besimokiusio. Tai štai kiek biografijos, dargi prieš paties autoriaus valią, tegaliu paskelbti. O kad tai esama tikrai neeilinio bibliografo, kokio stokoja Čikaga, matome kaip tik iš čia aprašomo straipsnių rinkinio. Paimta iš laikraščių skilčių, iškarpyta, suklajuota, perfotografuota jau knygos lapų formoje, sudėliota chronologine tvarka. Sužymėti, pagal alfabetą, visi autoriai ir periodinių leidinių vardai. Gale knygos įdėta rodyklė, kurią sekdamas viską be klaidžiojimų gali susirasti.

Pragaro Pošvaistės Atošvaistės lieka dokumentu, kurio vertė, kaip vyno, su metais vis kils.

Dr. Jackson Grayson, biznio fakulteto Pietinio Metodistų universitete dekanas, buvo prezidento paskirtas vadovauti naujai sudaromai Kainų komisijai.

Duval, Belgijos religinės lygybės grupės narė.

"Moterys šiame sinode yra prisilegiamai ignoruojamos", pareiškė Suzanne Van Der Mersch, kita į Romą atvykusi Belgijos feministė. "Teisingumas pasaulyje" yra antrasis pagrindinis sinodo dienotvarkės punktas. Bet bažnyčia pati pirmiausia turėtų būti teisinga", ji pasakė.

Moterys jaučia, kad jų nuoskauda vyrų dominuojamoje Romos Katalikų Bažnyčioje yra kur kas svarbesnis dalykas negu 210 vyskupų svarstomoji pirmoji sinodo tema (dienotvarkės punktas) apie kunigų krizę.

Sv. Jono Draugijos feministų išleistame biuletenyje pareiškiamas:

"Labiausiai ryškus dalykas tame (sinodo) socialinio teisingumo dokumente yra visiškai ir absoliutus moterų ignoravimas. Nors yra išvardintos įvairios kitos diskriminacijos — klasės, religijos, spalva, kultūra, bet bažnyčia nė žodžiu nemini savo didžiausios diskriminacijos, kuri yra paremta seksu (lytimi)".

Feministės savo reikalavimus pagrindžia faktu, kad moterys privalo bažnyčia remti, tad privalo ir vaidinti lygią dalį su vyrais bažnyčios valdžioje.

"Bažnyčia pasilieka praktiškai vienintelę instituciją griežtai vienių vyrų valdoma", rašė viena Belgijos misionierė savo paruoštame ir sinodo prelatams dalinamame pamflete. "Nors moterys plačiausiai dalyvauja bažnyčioje, joms yra uždraustos dvi pagrindinės funkcijos: kunigystė ir valdžia".

Šiuo metu moterys sudaro bažnyčios daugumą negu pusę narių... Jos sudaro visą praktikuojančiųjų Romos katalikų nugaraukai, Nepaisant to, vienuolės negali būti ordinuotos kunigais nors daugelyje kraštų, kaip antai Brazilijoje ir Ugandoje, jos atlieka daugelį kunigiškų pareigų.

Kaip vyrai į tai reaguoja

Pranciškonas teologas Gino Goncetti vedamuoju straipsniu Vatikano organe Osservatore Romano pakartotinai patvirtino tradicines priežastis, dėlko Vatikanas atsisako šventinti moteris.

Svarbiausias argumentas kar-tojamas tas, kad Kristus kaip kunigų luomo steigėjas ir jo apaštalamis pavedėjas, parinko

DĖL JĖZAUS VYRIŠKUMO

Feministės protestuoja kodėl Kristus ne moteris

San Francisco moterys feministės, kovojančios už moterų "išlaisvinimą", piktai užprotestavo Kalifornijos episkopų vyskupo tvirtinimą, kad Jėzaus Kristaus vyriškumas buvo "Dievo valia" ir dėlto kunigai gali būti tik vyrai.

Vyskupas Kilmer Myers savo diecezijos metinėje konvencijoje

dvyliką vyrų, ne moterų, ir kad tie apaštalai savo įpėdinystę pavedė taip pat tik vyrams.

Tačiau Winnipego kardinolas George Bernard Flahiff pasikalbėjime su italų žurnalo Epocha atstovu pasisakė, kad turėtų būti sudaryta komisija, kuri išstudijuotų eventualią moterų kunigystę, kadangi jis tam dalyku nematęs jokių "dogmatinių pasipriešinimų".

"Reikia nepamiršti žydų papročių ir praktikų", pasakė šis Kanados prelatas. "Žydų religijoje pagal Senojo Testamento papročius visi tikėjimo kunigai ir visi jų kulto ministrai buvo vyrai, ne moterys. Tad buvo visiškai natūralu, kad Jėzus gimęs žydu ir tikėjime pats prisiderino tiems papročiams ir tų laikų įsitikinimams".

je griežtai pasipriešino reikalavimui moteris ordinuoti į kunigus.

"Kristaus vyriškumas nebuvo pripuolamas dalykas, kaip ir jo vyriškumas nebuvo atsitiktinumas", pasakė vyskupas Myers savo kalboje konvencijai. "Tai buvo Dievo pasirinkimas. Jėzus tą pasirinkimą tęsė vyrus parinkdamas apaštalais..."

"Dievas yra vaizduojamas vyriškame paveiksle. Tėvas pradėjo Sūnų. Bandyti tą paveikslą kaitalioti reiškia patį tikėjimą paversti kažkuo kitu. Dievas perstatomas vyrišku ten, kur liečia iniciatyvą kūryboje. "Iniciatyva yra labiau vyriškumo negu moteriškumo atributas", tvirtino vyskupas.

Prieš Myers buvęs Kalifornijos episkopų vyskupas James Pike propagavo moterų šventinimą kunigais.

Piktame atkirtyje vyskupai dvi žymiausias episkopų veikėjas savo vyskupo kalbą pavadino "absurdiška", o Nacionalinės Moterų Organizacijos pirmininkė Aileen Hernandez iš San Francisco jo pareiškimą pavadino "neįtikėtinu", o jį patį "Neandertaliu" (urvinio žmogumi").

SKAITYK PATS IR PARAGING KITOS SKAITYTI NAUJIENAS

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraudimams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligos pašalą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokesčius \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonij. Kreipkitės į kuopų veikėjas ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausių spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Raginkite savo apylinke augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmas, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antras, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuostimčius nuo mėnesio pirmos.

6%

5%

PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000, OR MORE, 2 YEAR MATURITY

UNIVEST TAUPYMO SĄSKAITOMS

Taupymo indėliai Apdrausti iki \$20,000.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

[steigta 1923 metais]

Tel. 421-3070

[staigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti]

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuoš bet kokią knygų spintą ar lentyną:

- K. Bielinis, PENKTIJŲ METAI, gražiai iliūta, 582 pusl. \$6.00
- K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai iliūta, 484 pusl. \$6.00
- Prof. Vaclo. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai iliūta, 451 pusl. \$7.50
- Prof. Vaclo. Biržiška, 200 LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, I dalis, 288 pusl. iliūta, \$8.00, minkštasis viršelis \$2.00, II dalis, 225 pusl., iliūta — \$3.00, minkštasis viršelis \$2.00
- Dr. K. Griniva, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p. \$2.00
- Prof. A. Kaila, LIETUVA BUDO, gražiai iliūta, 416 p. \$5.50
- Prof. Juozas RASTAI, 250 pusl. \$3.00
- P. Liudžius, ATSIMINIMAI APIE JUOZĄ LIUDŽIŲ, 180 pusl. \$1.00
- S. Michailovas, LIETUVIŲ IŠVEIVIA AMERIKOJE, 297 p. iliūta — \$5.00, minkštasis viršelis \$4.00
- Dr. V. Švabigė, LIETUVOS ISTORIJA, gražiai iliūta 968 pusl., dabar tik \$10.00

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. — Telef. HA 1-6100

Lietuviams reikalinga literatūra

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Liudis Dovydenas, MES VALDYSIM PASAULI. Atsiminimai ir intymūs duomenys apie bolševikmetį Lietuvoje dviejuose tomuose. Kainuoja po 4 dol. tomas. Juose yra 517 psl.

Jurgis Gilauda, SIMAS. Platus literatūrinis aprašymas apie Simo Kudirkos pabėgimą ir jo išdavimą rusams. Tragedija įvyko bendradarbiautojų ir tilių statytojų su sovietais sukeltų mitų miglose apie besikeičiantį komunizmą. 158 psl., kaipa 3 dol.

Jurgis Gilauda, AGONIJA. Romanas, 408 psl., kaina 5 dol. Aprašoma Lietuvos vyriausybės kapituliacija prieš bolševikus ir jos narių elgesys tragikose dienose.

Stefanija Rūkenė, GRIZIMAS Į LAISVĘ. Sibiro tremtinės atsiminimai, parašyti ramiai, klasišku stiliumi apie sunkią pavergto lietuvių dalį. Aprašymo būdas ir stilius prilygsta geriausiems garsiosios rašytojos Pearl Buck kūriniams. 528 psl., kietas viršelis, kainuoja 6 dol.

Juozas Kapadinas, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie diktant Lietuvą, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose, Vokietijoje. 278 psl., kietas drobės viršelis, kaina 4 dol.

J. Audėnas, PASKUTINIS POSĖDIS. Minučių tikslumu parašyta paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra įkrykėjęs nesiekėdas komunizmo klatingumas pavergiant tautas ir asmenis. 270 psl., \$4.00.

ČIKAGETĖS ĮSPŪDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTŲ LIETUVŲ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakioje, Klaipėdoje ir Palangoje. Valdžios aprašymai, ką ji ten matė, kokią kalbą girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 95 psl., \$1.00. Yra taip pat išversta į anglų kalbą.

D. Koralis, MAGIKUOJŲ KILIMU Į VILNIŲ. Kelionės į Lietuvą įspūdžiai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Koralis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEŽINIS UŽDANGOS. Autoriaus pastabumų neapgauna inturisto ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražu stiliumi.

V. Miclonas, VINCAS KRĖVĖ SAVO LAIKUOSE 1944-54 m. 49 psl. \$1.00. Didžiojo klasiko mintys ir rūpesčiai apie lietuvių kultūrinį gyvenimą. Skurdi tremtis jį nepalenkė bendradarbiavimui.

Komunizmas yra žiaurus. Bet jis ir jo vadai yra ne mažiau juokingi. Pasijuokime visit, skaitydami Krizo Pieperio 77 ANEKDOTUS. 52 psl., \$1.00.

Šie ir kiti leidiniai yra gaunami

NAUJIESE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštu ir pridodant čekį ar piniginę perlaidą.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months. In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year; other countries \$23.00 per year.	
15 cents per copy, 15 c. on Saturday	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestiuose	
metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00
trims mėnesiams	\$7.00
viename mėnesiui	\$3.00
Kitose JAV vietose:	
metams	\$20.00
pusei metų	\$11.00
trims mėnesiams	\$7.00
viename mėnesiui	\$3.00
NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.	

Geriau vėliau, negu niekad

Vyresnieji Amerikos lietuviai labai gerai prisimena frontininkų sugalvotą ir L. Valiuko vadovautą "Rezoliucijų Komitetą". Nei Amerikos lietuviams, nei pavergtos Lietuvos blyši, nei pagaliau ir patiems organizatoriams tas komitetas jokios naudos neatnešė. Nenoras įsitraukti į vieną Amerikos lietuvių veiklą ir užsispyrimas savo energiją naudoti grynai asmeniškiesiems pasigarsinimo tikslams, bet ne įsitraukimas į bendrą ir naudingą darbą pakenkė ir patiems tų rezoliucijų kepejams.

Prieš erzinančią ir lietuvių skaldančią "Rezoliucijų Komitetą" veiklą pasisakė Amerikos lietuvių Taryba, kurioje buvo ir tebėra pačių didžiųjų Amerikos lietuvių organizacijų atstovai. Dar anksčiau prieš ją pasisakė Naujienos, kurių tuometinis redaktorius Dr. P. Grigaitis keliais atvejais, patiems Amerikos lietuvių suksnams aiškino menką tų rezoliucijų vertę ir labai kenksmingą ir lietuvių skaldantį darbą. Dar kenksmingesni buvo to komiteto narių skleidžiami įvairiausi šmeižtai prieš žymesnius Amerikos lietuvių visuomenės veikėjus, atsakingus Alto narius.

Naujienos neskelbė Valiuko vadovauto komiteto tuščių pagyrų ir keliais atvejais nurodė nerimtą komiteto narių elgseną. Kelė viešumon ir ardumą Rezoliucijų Komiteto rėmėjų darbą. Tuo tarpu Chicagoje leidžiamas marijonų draugas niekad neatstakdydavo paskelbtai mažiausio Valiuko komiteto judesio. Labai dažnai mažą ir bereikšmį žingsnį pavaizduodavo "dideliu laimėjimu". Bet praėjo penktadienio Draugas jau suabejojo iki šio meto paties rezoliucijų Komiteto veikla. Pakeičiusi marjontes apie Jungtinių Tautų nutarimą pakeisti tautinės Kinijos atstovus komunistinės Kinijos atstovais ir pasipiktinęs to nutarimo pasekmėmis, įžanginiame Draugo redaktoriaus šitaip komentuoja:

"Esant šitokioms nuotakoms Jungtinės Tautos ir dar įeinant svarbiu nariu raudonajai Kinijai, kyla klausimas, kiek verta Lietuvos likimą sieti su Jungtinių Tautų sprendimu? Jeigu J. Tautos negynė per daugiau kaip du dešimtmečius buvusio savo nario — Tautinės Kinijos, nėra vilties, kad jos šandieną darytųsi Lietuvos išlaisvinimo šaukliu ir eventualiai priimtų Lietuvą į savo narius. Dėlto tenka mums persvarstyti rezoliucijų komisijos darbą". (Draugas, 1971 m. sp. 26 d., 3 psl.).

JUOZAS ŠLAJUS

JAUNIMO KONGRESAS IR JO FINANSAVIMAS

Jaunimo Metų vėjus pradėtas su 35,000 dolerių įnašu per vieną vakarą

Jaunimo Kongresas, Jaunimo Metai, surinkimas į Kongresą atstovų iš viso laisvojo pasaulio, programą paruošimas, petijijos, parūpinimas finansų ir kiti skubūs darbai šiuo metu sunkiai spaudžia Kongresą ruošiančių pečius. Tačiau, iš arčiau stebint JK paruošos darbus, reikia patikėti, kad tie darbai vystosi gera eiga. Prisiėmusieji pareigą JK vadovai rūpestingai ir su atsakingumu planuoja darbus, ir netenka abejoti, kad Jaunimo Kongresas praeis sėkmingai.

Jaunimo Kongresas prasidės kitąmet vasarą su plačia programa Amerikoje ir baigsis Kanadoje. Suprantama, kad tokio plataus masto JK-są pareikalaus stambių lėšų. Numatoma, kad samata sieks apie 150,000 dolerių. Iš kur tos pinigų sumos ateis ir kur jos bus išleidižiamos, tikiu, kad ateityje apie tai spaudoje dar bus šnekama.

Pasaulio lietuvių Bendruomenės finansų vajui įvykdyti yra sudariusi II PLJK Finansų komisiją. Šiai komisijai vadovauti sutiko finansininkas — ekonomistas dr. Juozas Kazickas. Šio tauraus lietuvių sutikimas vadovauti finansų vajui, netenka abejoti, užtikrina tos neduotų ar neišugdytų Bu-

Jaunimo Kongreso finansavimo pasisekimą. JK-ui lėšų telkimas pradėtas Chicagoje. Dr. Juozas Kazickas su žmona Aleksandra spalio 16 d. Sheraton — Blackstone viešbutyje savo lėšomis suruošė iškilmingą vakarienę su menine programa. Kazickai šien vakarienen sukvietė pasitūrinčius lietuvių profesionalus, kurių atsilankė virš 100 asmenų. Vaisių metų kalbėjo PLB pirmininkas St. Barzdukas, II PLJK pirm. Romas Kazickas, II PLJK pirm. Romas Kazickas. Iš prigimties turėdamas didį taktiškumą, toleranciją ir jautrią lietuvių sielą, dr. Kazickas savo užburiančiais žodžiais tą vakarą tokiu pat jausmu užkrėtė ir dalyvaujančius svečius. Savo kalbą pradėjęs patriotiniu eilėraščiu, dr. Kazickas tarp kitko kalbėjo:

"... Kas būtų, jei mes atitrukė nuo tautos kamienos, stiklas pamirštume rūpintis jos likimu; kas būtų, jei mūsų jaunimas pamirštų motinos kalbą, pamirštų papročius, tradicijas ir religiją? Kas būtų, jei mes visi nustotume šaukti laisvajam pasauliui, kad ten, ant Baltijos krantų yra trys milijonai tautos komunizmo variklio? Ir kas būtų, jei tos tautos neduotų ar neišugdytų Bu-

Didelė Amerikos lietuvių dauguma jau seniai "persvarstė rezoliucijų komisijos darbą". Altas ir didžiosios Amerikos lietuvių organizacijos to darbo nerėmė. Buvusioji JAV lietuvių Bendruomenės vadovybė ir Valiukas buvo įpareigojęsi suderinti Valiuko ir pačios Bendruomenės politikavimą. Bet naujoji vadovybė, patyrė kiek Valiuko veikla pakenkė pačiai Bendruomenei, nuo jo ir nuo jo vadovauto komiteto atsirūbežavo. Jeigu Draugas būtų neskelbęs Valiuko paruoštų "veiklos" pranešimų, tai platesni Amerikos lietuvių slūksniai apie jį būtų nieko nežinoję. Šiandien ir pats Draugas jau rengiasi persvarstyti "rezoliucijų komisijos darbą".

Geriau vėliau, negu niekad. Mes suprantame, kad redaktoriui nepatogu. Jis bando įtikinti patį Valiuką ir keltis jo ginklėsius, kad "šio sąjūdžio darbas buvo geras" ir tenka džiaugtis "jo entuziazmu ir laimėjimais", tai "akcijai suburtais lietuviams" ir "užmegztais ryšiais su kitomis pavergtomis Baltijos valstybėmis". Jeigu visa tai buvo gera, tai kuriam galui dabar tenka viską persvarstyti?

Būtų buvę daug paprasčiau, jeigu redaktorių būtų pasakę teisybę. O teisybė yra irgi paprasta: Valiuko ir jo rėmėjų akcija jokios naudos lietuviams neatnešė ir neatneš, todėl mes ateityje jos neremsime. Bet Draugas teisybės pasakyti vis dar nedrįsta.

tenų. Kudirkų ir tūkstančių kitų, kurie padėjo ir yra pasiryžę padėti didžiausią auką, kokią žmogus gali paaukoti — savo gyvybę, kad tiktai jie, ar tauta būtų laisva. Ir kas būtų, jei mes, prie laisvo pasaulio vaisių stalo, atsisakytumėm atiduoti savo mažą auką, ne gyvybę, ne kraują ir prakaitą, bet dolerį, parodyti, kad mūsų tauta būtų laisva...

Antrasis Jaunimo Kongresas mums kainuos, tur būt, 150,000 dol. Pirmasis kongresas kainavo apie 100,000 dol., tačiau infliacija ir žymiai didesnė kongreso apimtis, rodo, kad mes turėsime sukelti 150,000 dol!"

Savo kalboje dr. Kazickas dar pastebėjo, kad Finansų komisija siūnia savo žmogų ne komiteto lėšomis (kieno gi kito, jei ne dr. Kazicko lėšomis J. Š.) į Pietų Ameriką įstudijuoti, kokių būdu būtų galima prisidėti prie atstovų atvežimo pigesnėmis kainomis.

Dr. Kazickas savo kalboje pabrėžė du pagrindinius principus. Viena, kad mes turime būti atsargūs su pinigų leidimu. Visuomenė negali sutikti, ir niekad nepateisins, jei aukos, nuosirdžiai suteiktos šiam tikslui, būtų švaistomos. Todėl reikalinga nepaprastai griežta atskaitomybė. Yra sudaryta stipri kontrolė. Pinigų pareikalavimas, jų leidimas yra ir bus kontroliuojamas JK ribose. Be to, Finansų komisija stovės virš to komiteto su savo kontrole. "Man yra labai malonu, kalbėjo dr. Kazickas, kad komitetas gavo jauną jų (Saulių Mikalukų — J. Š.), kuris su nepaprastu griežtumu, su jo supratimu, kad su kiekvienu paaukotu doleriu reikalinga atsiskaityti. Ir aš pridėjau, jeigu jūs paaukotumėt ir 10,000 dolerių, bet jeigu jūs neatstakytumėt su vienu doleriu, paaukota jums jūsų auka bereikšmė. As manau, kad šis komitetas suprantą šią atskaitomybės reikaldę. Sekanti savaitgalį Klevelande JK-tas kartu su Finansų komiteto turės dviejų dienų posėdį, kuriame atstovai iš visų Amerikos ir Kanados Bendruomenių bus supažindinti su Finansų komiteto idėjomis ir su vajumi".

Dr. Kazickas dar paaiškino metodus, kaip bus telkiamos lėšos iš mecenatų ir plačiosios visuomenės, ir to vakaro dalyvių kvietė tapti Jaunimo Kongreso garbės mecenatais.

Dr. Kazickas, įvertinęs PLB-nes pirmininko St. Barzduko kėjo dr. J. ir A. Kazickai.

Civilizacija be taršos negalima?

Per 25-50 metų visi okeanai bus mirę

Du žymiausi okeanų žinovai — šveicaras Jacques Piccard ir prancūzas Jacques Cousteau priėjo išvados, kad mūsų žemės okeanai neilgai bebus gyvi, jei žmonija ko skubiausiai nesims priemonių sustabdyti vandenių teršimą.

Cousteau teigia, kad okeanai bus mirę 50 metų bėgyje, bet Piccard įrodo, kad vandenys teršiant toliau, kaip yra dabar teršiamai, okeanai mirs nelaukę 25 metų.

Baltijos jūra, kuri neturi atplūdių ir atoslūgių taršai išsklaidyti, mirs pirmiausia; ją seks Adriatikos jūra ir Viduržemio jūra, kurios taip pat neturi atplūdių ir atoslūgių.

Piccardas yra paskirtas patarėju Jungtinių Tautų aplinkos konferencijai, kuri įvyks Stockholm ateinantį pavasarį. Jis tikisi, kad konferencija sugebės surasti priemones, kaip laiku kastaetrofos išvengti. Tačiau jis perspėjo, kad tatau nemažai kaštus. Jau dabar motoristai mo-

sunkų darbą. nemigą ir pasiaukojimą LB-nei bei jaunimui, kvietė ji būti pirmuoju Jaunimo Metų garbės mecenatu, prašė nesuprasti jo kaidingai ir leisti sumokėti pirmąjį 1,000 dolerių. Tuo būdu St. Barzdukas tapo pirmuoju Jaunimo Metų ir II PLJK garbės mecenatu.

Aleksandra Kazickienė, vertindama savo vyro pasiaukojimą lietuviškam jaunimui ir ruošiamam Kongresui, dr. J. Kazicką įrašė antruoju garbės mecenatu, skirdama 1,000 dol. Dr. Kazickas dar paskyrė 1,000 dol. savo dukters Jūratės vardui. Ši graži pradžia davė paskatinimą per vieną vakarą Jaunimo Kongresui sutelkti 35,000 dolerių.

Iškilmingos vakarienos metu meninę programą atliko Karinė, Baltrušaitytė — Valietienė, padėkalamuodama lietuvų rašytojų poezijos ištraukas. Solistas Jonas Vaznelis, akompanuojant Alvydai Vaisiūniui, su pasisekimu padainavo J. Gruodžio, V. Jakubėno, V. Klovos, Bethoveno ir G. Rossini kūrinius. Visai vakaro programai vadovavo FK-jos vicepirm. Antanas Sabalis. Mecenantams gėles prisegė Vitallija Ruibytė ir Joana Kuraitė. Sokioms grojo Bichnevičiaus orkestras. Organizacijai darbu taltikino Br. Naisys. Visas išlaidas, k. t. viešbučio, vakarienos ir kt. apmone pirmininko St. Barzduko kėjo dr. J. ir A. Kazickai.

ka brangiau už švino neturintį gazoliną. Numatoma, kad bus galima gaminti ir popierius, neturintį merkuro (gyvsidabrio), bet toks popierius bus brangesnis.

Michigano ežere bakterijų daugėja

Lake apskrities (Chicago šiaurės užmiesčio) įstaigos perspėjo, kad paskutinių keturių metų bėgyje bakterijų kiekiai Michigano ežero North Shore pakraščiais nepaprastai padidėjo. Paimti vandens pavyzdžiai nuo Evanstono iki Waukegano ir toliau. Wloghous Harbor, kur bakterijų santykis, iš 18 nuosmių 1968 metais 1971 metais buvo 78 nuos. Nustatyta, kad blogiausias teršikas yra North Shore sanitarinis distriktas Highland Parke.

Aplinkos kokybės Tarybos Washingtono pirmininkas Russell Tran patarė šeimininkams arčiau Didžiųjų Ežerų skalbiniams ir ploviniams vartoti šarumus (de tergentus) ko mažiausiai turinčius sulfatų.

Pramonė ruošia įkontratakai Miami Beach įvyksiančiam Amerikos Branduolinių Dr-jos ir Atomų Industrijos forumo pasireiškė prisidant atominių industrijų kontraktai prieš aplinkos švaros gynybus, kurie priešinais atominių jėgainių statybai.

"Atominkai" įrodinėja, kad tokių jėgainių statybos trukdymas tik pakenks jėgos (elektros) gamybai, kurios jau dabar pradeda pritrūkti. Jie nurodo, kad aplinkos švaros gynybai, prisidedami prie energijos jėgainių mažinimo, patys verčia tos energijos dar daugiau vartoti. Kiek elektros jėgos pareikalaus vien tokie nauji įrenginiai, kaip atmatu suaukinimas, kanalizacijos švarinimas, oro taršos pašalinimas, masinė transportacija ir t. t. Vienas tik automobilis lažtu "mažinas", kurie bus gaminami senų automobilių "kapinėms" panaikinti, sunaudos po 5,000 kilovatus elektros. Dabar esą per vėlu pradėti mažinti ar versti mažinti elektros jėgos dauginimą. Visa, ko esą galima laukti, tai didesnio jos pabaranginimo.

GERIAU KASDIEK
NAUJIENAS
— TIKRŲJŲ NAUJIENŲ
Lietuvių tapo perla ir parduoda
ir progos mazo tikti per
NAUJIENAS

M. GELZINIS

SALTINIŲ IR LITERATŪROS RODYKLĖ

Klaipėda Ordino Valdžioje (1252 - 1525 m.)

47

1519 — Ordino karo su Lenkija metu žemaičiai uždarė visus kelius iš Livonijos į Prūsiją ir grasinio pulti Klaipėdą. — Voigt IX, 486 — 487. — Dundulis, Lietuvių kovos dėl Zemaitijos... p. 298.

1520 m. sausio 1 d. Ordinas (Albrechtas) paskelbė karą Lenkijai.

1520 — Karaliaučiaus pirkliai laikė Klaipėdoje apdirbtą medieną. — Ordens Brief Archyv., raštas iš 1520 m. balandžio 21 d.

1520 — Klaipėdos komitetas laikė Klaipėdoje apdirbtų medžių. — Zurkalowski, Studien... p. 36.

1520 — Sekminių pirmą šventę Danciogo laivai puolė Klaipėdą.

1520 m. rugpjūtį 12 d. — per Klaipėdą vyko caro pasiuntinys Aleksandrovas į Karaliaučius tartis su Ordinui. — Forstreuter, Preussen und Russland, p. 96.

1525 m. balandžio 8 d. — Krokuvos taika. Ordino valstybė pavertiama pasauline kunigaikštija (sekuiliarizacija). Tuo ir baigėsi Ordino valdžia, trukusi nuo 1252 iki 1525, t. y., 273 metus.

A. Saltiniai

1. Bunge, Dr. Friedrich George von — Liv. — Esth. — und Curländisches Urkundenbuch. I — III, Reval — Riga, 1853. (Sutrupintai — LUB).

2. Dusborg, Peter — Cronica Terre Prussie. Leidinyje Scriptores rerum Prussiarum I — III, Leipzig, 1861. (Sutrupintai — SRP).

3. Goldbeck, Johann Friedrich — Vollständige Topographie des Königreich Preussen. Erster Teil. Vollständige Topographie vom Lithauischen Cammer — Department. 1785. Sonderschriften d. Vereins f. Familienforschung in Ost — und Westpreussen, Nr. 7. Nachdruck Hamburg 1968.

4. Hubatsch, Prof. Dr. Walter — Quellen zur Geschichte des Deutschen Ordens. 1954.

5. Lietuvos TSR Istorijos Saltiniai I, Vilnius, 1955 (Sutrupintai — LTSR Istor. Salt.).

6. Lites ac Res gastae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum. Išleido grafas Dzialisinski. Trys tomai. Posen, 1855 — 1856. Antras leidinys skirtingu turiniu. I — II išleido Z. Celichowski, Posen, 1890 — 1892; III išleido J. Karwasinska, Warszawa, 1955. (Sutrupintai — Lites).

7. Livländische Reimechronik (Eilivuo-toji Livonijos Kronika), Reval, 1848. (Sutrupintai — LReim.).

8. Ordensfontanai ir Ordensbriefarchiv; dabar Göttingene.

9. Prochaska, A. — Codex epistolaris Vitoldi, magni ducis Lithuanie (1376 — 1430). Krakau, 1882. (Sutrupintai — CEV.).

10. Raczyński, E. — Codex diplomaticus Lithuanie. — Breslau, 1845.

11. Voigt, Johannes — Codex diplomaticus prussicus, I — 6, Königsberg, 1836 — 1861. Jo medžiaga apima 1148 iki 1404 metus.

12. Weise, Dr. Erich — Die Staatsverträge des Deutschen Ordens in Preussen im 15. Jahrhundert. Tomas I, (1398 — 1437) Königsberg, 1939.

B. Literatūra

1. Brünneck, W. v. — Zur Geschichte des altpreussischen Jagd — und Fischereirechts. Savigny — Zeitschrift für Rechtsgeschichte. Germ. Abt. 39, 1918, publ. 88 — 144.

2. Dundulis, B. — Lietuvių kovos dėl Zemaitijos ir Užnemunės. Vilnius 1960, 320 psl.

3. Forstreuter, Dr. Kurt — Preussen und Russland, Göttingen, 1955; 257 psl.

4. Heym, Waldemar — Teeröfen in Westpreussen. Jahrbuch d. Albertus Universität. Tomas X, 1960, p. 294 — 298.

5. Karp, Franz — Constantin von — Beiträge zur ältesten Geschichte des Me-

sellandes und Preussisch — Litauens. Eine kritische Betrachtung der neuesten deutschen Forschungsergebnisse. Klaipėda, 1937.

6. Kiparsky, V. — Die Kurenfrage. Helsinki 1939; 474 psl; trys žemėlai.

7. Kühner, Hans — Der Deutschritter — Orden ohne Heligenstein. Ein grausames Kapitel christlicher und deutscher Geschichte. Werkhefte, Zeitschrift f. Probleme der Gesellschaft und des Katholizismus. München, 22. Jahrgang, 1968.

8. Methner, A. — Das Lübsche Recht in Memel. Altpreuss. Forschungen, 10, 1935, p. 262 — 298. Žuvusios Klaipėdos Lūsbecko teisės antspaudas lotynų kalba. Jis yra paimtas iš jaunesnio nuorašo, buvusio Karaliaučiaus archyve.

9. Pfitzner, Josef — Grossfürst Witold von Litauen als Staatsmann. Brünn, 1930, 239 psl. — Schriften d. Philosophischen Fakultät d. Deutschen Universität in Prag. 6.

10. Sembritzki, Johannes — Geschichte des Kreises Memel. Memel, 1918.

11. Sembritzki, Johannes — Geschichte der Egl. See — und Handelsstadt Memel. Pirmoji laida išėjo Klaipėdoje 1900 m. — Antroji laida — 1926.

12. Treitschke, Prof. Dr. Heinrich von — Das deutsche Ordensland Preussen. Preussische Jahrbücher X, 1862.

13. Voigt, Johannes — Geschichte

Preussens von den ältesten Zeiten bis zur Untergang der Herrschaft des Deutschen Ordens, I — IX, Königsberg, 1827 — 1939.

14. Willam, Horst Alexander — Die Fischerei des Deutschen Ordens in Preussen bis zu Dietrich von Altenburg. Jahrbuch d. Albertus Universität, tomas XI, 1961, publ. 64 — 152.

15. Zurkalowski, Erich — Studien zur Geschichte der Stadt Memel und der Politik des Deutschen Ordens. Disertacija. Königsberg, 1906.

16. Zweck, Alfred — der Bernstein als vorbehaltenes Eigentum des Staates im Spiegel der Gesetzgebung des vorigen Jahrhunderts. Jahrbuch der Albertus Universität, tomas XII, 1962, publ. 341 — 346.

Pabaiga

Jau pasirodė knygu rinkoje
naujausioji Dan Kuraija knyga
MAGIŠKUJU KUJIMU
I VILNIU
336 puslapiai. — Kaina \$3.00
Geriausiaji dovana yra pati naujausioji, gražiaji išleista, lengvai parašyta knyga apie lietuvių. Knyga galima gauti užsisakyti "Naujienas" arba užsisakyti paštu. Knygų platintojai gauna nuolaidą.
Cekius arba Money orderius reikia švisti tokiu adresu:
NAUJIENOS, 1739 So. HALSTED STREET, CHICAGO 8, ILLINOIS

DR. ANNA BALUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ
IR GERKLIO LIGŲ
PRITAİKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building), Tel. LU 5-6446
Prima liguosius pagal susitarimą.
Jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
IR
DR. B. B. SEITON
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telef. 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 Summit St.
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofiso: HEMlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais 1-7 val.
antradieniais ir penktadieniais 1-5 val.
trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. W. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.
Treč. ir sekmadieniais uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDen 3-7278

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadien., antradien., ketvirtadien. ir penktadieniais nuo 3 iki 7 val. popiet. Ketvirtadien. ir sekmadieniais nuo 9 iki 11 val. ryto tik susitarus.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val: antradien. nuo 1-4 po pietų.
ketvirtadien. nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofiso: 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadien.
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sekmadieniais ir trečiadieniais uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGŲ
Ofiso: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL: pirm., antradien., trečiad.
ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadien.
2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Prima liguosius pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefon. HE 4-2123.
Jei neatliepia, tai telefon. GI 8-6195

P. SLEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatų, Protezų, Med. Bap-
dazai. Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, ILL. 60629
Telefonai: PROspect 6-5084

KUR SENŲJŲ LIETUVIŲ GYVENTA

IV

Ką rado Ameriką pasiekę senieji ateiviai

Naujieji ateiviai, patekę į Ameriką II Pasauliniam Karui pasibaigus, kada atgijusiai pokarinei pramonei buvo reikalinga daug naujų rankų, iš sykiu "kaip inkstai patekę į taukus" įsivaizdavo, kad taip ir reikėjo. Kaip viena žemaitė mamelė sve-telius vaisingama pasakė: "Val-kykė, gerkė, juk Ameriką gyvenam!"

Ne tokią Ameriką rado mūsų pirmieji, senieji ateiviai, patekę į požiūmis anglies kasti ir į skerdyklas gyvulių kraują bristi, kadangi, pasitraukę Lietuvoje, jie nuo žagrės, jokio amato nei verslo nemokėjo...

Ir maži vaikai dirbo požemiuose

Kokia buvo darbininkų padėtis angliu kasimo pramonėje devyniolikto amžiaus pabaigoje? Rodo faktas, kad ir maži vaikai nuo 7 iki 8 metų turėjo eiti kasyklose dirbti po 10, 11 ir 12 valandų per dieną. Rugpjūčio, rugsejo, spalio ir lapkričio mėnesiais kasyklose darbas būdavo ypač padidindamas, tad vaikučiai buvo samdomi atrinkti iš angliu visokius nešvarumus, k. a. akmenukus, uolos trupinius ir pan. Tokiems vaikams pvz. ilgą darbo dieną buvo mokama po 30, 40, 50 centų... Sulaukę 10-11 metų jie eidavo į kasyklas mūly vedžio-ti ir jau gaudavo po 75 centus net iki dolerio už 10-12 valandų dieną. Angliakasis savo išlaužtas ir sukastas anglis supila į tam tikrus vežimėlius arba vagoniukus, ten karukais vadinamus, įkinko mūlą ir mūlas karuką ištraukia iš kasyklos laukan. Vaikas nuvedekliavęs pilną

karuką, ištuštintą gražina angliakasiui ir varo kitą, ir taip per ilgą dieną.

Ne vien berniukai vaikai, bet ir mergaitės sulaukė 9-10 metų buvo imamos dirbti, tik ne anglies kasyklose, o audyklose ir verpyklose (silk mills), taip pat po 10-11 ir 12 valandų per dieną.

Pensilvanija buvo labiausiai atsilikusi

Devynioliktojo šimtmečio pabaigoje Pensilvanijos valstija buvo skaitoma viena iš aršiausių darbininkų apsaugos ir aprūpinimo atžvilgiu. Blogiausia socialinė apsauga buvo anglies pramonėje, kur sužeidimų ir užmušimų įvykdavo daugiau negu kuriose pramonėse. Anglies kompanijos nebuvo atsakingos už darbininką. Jei susižeidė, kompanija nuveždavo į ligoninę ir sumokėdavo už gydymą, bet jei darbininkas buvo sužeistas tiek, kad nebetiko jokiame darbe — palaikius kurį laiką ligoninėje paleisdavo ir dėkui kur sau nori, o kurį mainoje užmušė — atveždavo laivon, įnešdavo į jo namus ar butą — ir dėl kur nori...

Vaidzo paryškinimui minėtinas šūrupus kompanijos elgesys iš Mingo apylinkės Vakariniame Virginijoje, kur šio XX amžiaus pradžioje bent penkiuose anglies kasyklų miesteliuose gyveno nemaža lietuvių angliakasių, turėjo savo klubą ir keletą draugijų.

Kaip buvo likviduojami streikai

Darbininkai buvo nežmoniška išnaudojami ir tiek pavergti, kad net pabėgti negalėjo, nes tos apylinkės visagalis viešpats šerifas areštuodavo. Pagaliau tie vergai sukilo. Susilaukę ginkluotos pagalbos iš toliau, sukilėliai šerifą užmušė ir "karą" laimėjo. Bet kompanija liko nugalėta. Darbininkai paskelbė streiką, bet įsikūso pats gubernatorius, atsiųsdamas savo sumobilizuotą miliciją.

Milicininkai sugaudė apie 90 piketininkų vyrų ir moterų, suvarė už spygliuotų vielų, pasikliau visus sugrūdė į kelis senus lauzus geležinkelio vagonus prikabino prie išvažiuojančio traukinio, o vagonų galuose buvo pastatyti šautuvais ir kulkosvaidžiais ginkluoti milicininkai.

Pavažiavus keletą mylių pradėjo degti netepti ratai ir ašys, vagonai priėjo pilni dūmų ir smarvės ir netrukus pasigirdo baisus trenksmas. Vienas vagonas nutrukęs pasileido riedėti per mišką skardžiu pakalėnį ir upę ir atsimušęs į medį perlūžo. Vienas angliakasis buvo užmuštas, daug žmonių ir vienas milicininkas sužeisti, jų tarpe nemaža ir lietuvių.

Sužeistieji nugabenti į ligoninę, kiti į kalėjimą, o kurie nebėlopai buvo paleisti eiti sau kur nori.

Užmuštojo draugo laidotuves dalyvavo daugybė angliakasių ir prie kapo kalbėjo visų tautybių atstovai. Lietuvių grupelį vadovavo ir lietuviškai pasakė prakalbą M. L. Balčiūnas, kurio su-

ganyklos maži mergaičių choras nešė gėlių vainikus. Kompanijai nenusileidžiant, streikuojantieji be darbo ir pajamų prasikolė pradėjo išvažinėti kitur, Sunyko ir lietuvių kolonija...

Lietuviai streikų audrose

Devynioliktojo amžiaus pabaigoje anglies pramonė ir jos pareikalavimas smarkiai išsiplėtė. Kasyklų kompanijos lobo. Tačiau judėjo darbininko būklė gerėjo labai nežymiai. Kai kurios kompanijos darbo jėgą traktavo kaip pigią medžiagą, traukiamą iš nuskurusiu ateivių, nemokančių susikalbėti angliškai, taigi nevertę žmogiško dėmesio. Dėl to tuojau atsirado pašalpinės darbininkų draugijos savitarpinei pagalbai. Daugumas jų grupavosi tautybių pagrindais. Paskui pamažu ėmė atsirasti visokios unijos. Kurį laiką buvo gana populiarus Darbo Vyčiai (Knights of Labor), bet angliakasiai savo stiprybę ėmė pasijusti tik nuo 1890 m., kai susiorganizavo United Mine Workers of America.

Lietuviai tuojau pradėjo organizuoti unijos skyrius ir 1894 m. įsijungė kaip tautinis vienetas į didžiąją uniją. Shenandoah ir apylinkėse lietuvių unija tada turėjo apie 15,000 narių. Vien Shenandoah miesto skyrius turėjo apie 4,000. Kai karts nuo karto kildavo streikai, lietuvių juose uoliai dalyvaudavo. Vienas iš didesnių streikų Shenandoah apylinkėse įvyko 1897 m. Kai jis plito įvairiose vietose, kompanija mėgino streiką apmaldinti jėga. Pasikvietė ginkluotą valdžios pagalbą. Reikėjo tik nedidelės kibirkštės, kad tuojau pasiliėtų kraujas.

Lattimore skerdynėje užmušti 5 lietuviai

Ta kibirkštis ištryško 1897 m. rugsejo 10 d. ties mažu Lattimore kaimu, 5 mylios atstu nuo Hazelton, Pa. Apie 500 streikuojančių darbininkų, kurių tarpe dauguma buvo lietuviai ir slavai, atvykę iš įvairių apylinkių, ramiai kelią žygiavo po 5 ar 6 eilėmis link Lattimore kasyklų. Jie norėjo ten dirbančius paskatinti į streiką ir tuo būdu gauti daugiau taklon savo kovojai dėl didesnio atlyginimo ir žmoniškesnių darbo sąlygų. Jiems kelią pastojė su apie 100 ginkluotų vyrų Luzerne apskrityje šerifas Martin. Iš esenos vienas angliškai kalbantis vyras ėmė aiškinti, kad jie jokio maišto nekelią ir nė vienas neturi jokio ginklo. Šerifas įkaitęs šūkau ir mosikavo ginklu taip arti, kad darbininkas pabūgo, jog jį gali nušauti ir tą ginklą išimti iš rankų. Idūkęs šerifas juos įsakė šaudyti į minią. Išsigandę streikuotojai metėsi bėgti į visas puses.

Vietoje krito 21 angliakasis, 55 buvo sužeisti, kitiems pavyko pasprukti. Užmuštų tarpe buvo 5 lietuviai: Antanas Griksis iš Simno, Jonas Tarnavičius iš Lazdijų, Pranas Keidelis iš Veisiejų, Jokubas Tamošiūnas ir Rapolas Rakevičius iš Vilniaus krašto. Be to keturi lietuviai buvo sužeisti... (Iš Dr. Kučo: Shenandoah Lietuvių Šv. Jurgio Parapija).

Coxe Armijos pėsiomis žygis į Washingtoną

Pranas Živatas (Živatkauskas) iki mirties gyvenęs Skrantuose (Scranton) savo užrašuose mini apie didelį darbininkų žygį pėsiomis į Washingtoną: "Tada buvo didelė bedarbė. Nuo 1893 iki 1899 metų pradžios buvo didžiausia krizė arba depresija. Nebepamenu, 1894 ar 1895 metais darbininkai susiorganizavo į vieną grupę pėsiomis eiti į Washingtoną reikalauti darbo ir maisto. Net iš Chicago pradėjo eiti G. Coxo vadovaujama taip vadinama "Coxe Armija". (Tas pats Coxo po I-jo Pasaulinio karo kandidato nuo demokratų partijos į JAV prezidentus). Iš Chicago ta "armija" pėsiomis pasiekė Buffalo,

Donald Rumsfeld, kovojęs prieš Infilaciją Amerikoje, vadovauja Pragyvenimo kaimų tarybai.

N. Y. Kaip tada laikraščiai skelbė, vien čekagiečių armijoje žygiavo apie 10,000, kiti rašė net 20,000 ir daugiau! Tik kai pasiekė Buffalo, policija su kariuomenės pagalba juos išvaikė. Bet vistiek jie vėl susiorganizavo ir toliau ėjo, bet ar ir kiek jų Washingtoną pasiekė, nebepamenu. Toje eisenoje žygiavo ir mano pusbrolis Ignas, pėsiomis iš Chicago atėjęs iki Buffalo, iš kur jau važiuotas atvažiuo pas mane".
(B. d.) J. Pr.

Žagariečių Klubas

Žagarės Draugiško klubo svarbus metinis parengimas įvyks šeštadienį lapkričio 6, Hollywood salėje, 2417 W. 43rd St. Pradžia 7 val. vakaro. Klubas kviečia savo narius ir svečius gausiai atsilankyti. Šokiama groso Jurgio Joniko orkestras. Bus pateikta gardžių valgių, gėrimų bei įvairių dovanėlių. Klubo nariai ir narės prašomi įsidėmėti, kad pagal nutarimą nedalyvavę parengime nariai turės užsimokėti 1 dolerį ir 50 centų "bausmės". Nors ta "bausmė" labai maža, bet būtų geriau, jei visi nariai dalyvautų savo parengime, kur bus progos smagiai pasisvečiuoti. Klubas susirinkimas įvyks spalio 24 d. Hollywood salėje, praėjo gerai. Pirmininkas Povilas Masilionis pakvietė pagerbti šiuos mirusius narius: Frances Arlauskienę ir Walter Buknį. Jų šeimos pareikštą užuojautą.

Į klubą įsirašė senas organizacijų darbuotojas Walter Sharka. Raštininko Jos. Keturakio protokolais, valdybos ir parengimų komisijos pranešimai priimti vienbalsiai. Klubas finansinis stovis geras — turi apie 16 tūkstančių dolerių. Nutarta poimti pora bi-lietų į Naujųjų banketą. Išrinkta svečių patarnautojai lapkričio 6 d. parengimui.

Susirinkimą užbaigė atšventė mūsų gerų narių porų gimtadienių. Būtent Justino Zemačio ir Simono Paužos. Jiems linkėjome viso geriausio bei padainavom Ilgiausių metų. Prie vaišių stalo turėjome malonų pasisvečiuojimą. Būtų gerai dažniau turėti tokius bičiuliškus, draugiškus pobūvius.
A. Jusas

Susirinkimų ir parengimų PRANEŠIMAI

— Joniškėčių Labdarybės ir Kultūros Klubas susirinkimas įvyks antradienį, lapkričio 2 d. 8:00 val. vak. Hollywood salėje, 2417 West 43rd Street. Visi nariai ir narės kviečiami atvykti į šį susirinkimą, nes bus daug svarbių pasitarimų ateities reikalais. Po susirinkimo — vaišės.
A. Kalys

— Ervilko Draugiško Klubas eilinis susirinkimas įvyks trečiadienį, lapkričio 3 dieną, Hollywood Inn salėje, 2417 W. 43rd St. 8:00 val. vak. Nariai prašomi atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų aptarti. Po susirinkimo bus užkandžių.
E. McNamee

— Lietuvių Brighton Parko Moterų Klubas eilinis susirinkimas įvyks ketvirtadienį, lapkričio 4 dieną, Hollywood Inn svetainėje, 2417 W. 43rd St. 8 val. vak. Narės prašomos atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų aptarti. Po susirinkimo bus užkandžių.
E. McNamee

PLEASE BE CAREFUL!
Only you can prevent forest fires!
REMKITE TUOS BIZNIERIUS.
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOSE"

GELININKAS (PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandoje gražiausias gėles ir vainikėlius antkapio papuošimui ir sezoninės kapams gėles.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ
GELES VISOMS PROGOMS
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telefonai: GROvehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telefonai: TOWNhall 3-2108-9
TRYŠ MODERNISKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6345 SO. WESTERN AVE.
TRYŠ MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:
DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YARDS 7-1741-1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAFayette 3-0440
MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENA IR NAKTĮ
★ TURIME KOPLYČIAS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YARDS 7-3401
BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003
PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAFayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YARDS 7-1138-1139

STEP. C. LACK IR SŪNUS
(LACKAWICZ)
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YARDS 7-1911

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228
649 EAST 162nd ST. Phone Commodore 4-2228
South Holland, Illinois

LIETUS GRIAUNA NAMŲ PAMATUS

Rašo VLADAS RASČIAUSKAS

Hongkongas, sp. 16 d. Jeigu man reikėtų vieną kinietę atskirti nuo kitos, tai aš negalėčiau. Chicagoje aš vieno juozio neskiriu nuo kito, tai dar sunkiau atskirti vieną kinietę nuo kitos. Galima kartais pasakyti, kuris vyresnis, o kuris jaunesnis, bet jeigu jie yra vieno amžiaus, tai labai sunku atskirti vieną nuo kito. Būtų dar sunkiau atskirti kelių dienų "beibukę". Man atrodo, kad suaugusios "beibės" viena nuo kitos nesiskiria, o ką jau bekalbėti apie kūdikius. Aš vis dėlto paklausiau seno siuvėjo, kaip gi viena Lee Kung buvo atskirta nuo kitos Lee Kung.

— Nei tamsta, nei aš nebūtume atskyrę, — man aiškino siuvėjas. — Jos buvo labai panašios, nes beveik tą pačią dieną gimė. Buvo tiksliai kelių valandų skirtumas, atsiradęs dieną atskiriant nuo nakties.

Viena geriausių sovietų gimnastė, laimėjusi jau penkis aukso medalius tarptautinėse varžybose, yra 13 metų Nina Dronova iš Tbilisi, Georgijoje.

Bet tėvas svetimą mergaitę pažino. Ant mergaitės kojos buvo tas pats kaspinėlis su tuo pačiu vardu. Bet tėvas, išsinešęs mergaitę ir nepajėgęs jos nuraminti, pasižiūrėjo į jos kojytes. Ji ne tik verkė, bet ir spardytis pradėjo. Žinai, sakome, kad spardėsi, bet koks ten galėjo būti spardymas...

— Tėvas ją nudengė ir pasižiūrėjo į josios kairę kojytę. Jis prisiminė, kad jo dukrelės kairios kojos blauzdoje buvo nedidelis juodas taškelis, o jo laikytos mergaitės kojytė buvo be jokios juodos dėmelės. Jis taip pat atsimena, kad jo žmonos motina taip pat turi tokią juodą dėmelę toje pačioje kojoje, o rankose laikomos mergaitės motina ar močiutė, ko gero, tokios dėmelės neturėjo. Jis pajuto, kad neša ne savo dukrą... Jį taip spausdė skausmas, kad jis toliau eiti nebegalėjo. Jis tuojau grįžo pas slaugę ir jai pradėjo aiškinti savo atradimą...

— Slaugė paklausė, paklausė, liepė palaukti ir nuėjo. Ji nuėjo pas kitos Lee Kungaitės motiną ir paprašė, kad parodytų mergaitę, kad parodytų mergaitės kairės kojos blauzdą... Ji nustebo, kai ten pamatė juosvą dėmę...

— Nieko nesakius, slaugė mergaitę paėmė ir nusinešė. Parodė tėvui. Jis tuoj savo dukrą atpažino. Tėvas džiaugėsi ir mergaitę džiaugėsi. Dabar visas Hongkongas džiaugiasi, — man pasakojo siuvėjas.

Džiaugiasi ir aš. Man parūpo patirti, ar džiaugėsi mažos mergaitės. Pasirodo, kad taip. Svetimam vyrui paduota mergaitę, patekusi pas savo motiną, tuojau aprimo. Labai ramiai buvo ir tikro tėvo rankose laikoma duklė. Tai atrodo, kad viskas labai natūralu.

Bet kaip gali išaiškinti, kad motina, gavusi svetimą mergaitę nieko nepastebėjo? Ji net nežinojo, kad josios duk-

Colorado akly ir kurčių vaikų mokykloje dažnai akliems vaikams ruošiami koncertai... Per pertrauką dvi mažos mergaitės buvo užkeltos ant scenos savo jautriais pirštais patikrinti iš kokių instrumentų išeina muzikos garsai.

tė buvo išmainyta ir buvo patekusi į svetimas rankas.

Man atrodo, kad Kinijos vyrai yra daug jautresni negu moterys. Jeigu vyras nebūtų pajutęs, kad duklė ne jo, tai niekas, ko gero, nieko ir nebūtų sakęs. Taip man atrodo šitas klausimas, bet aš mažai tuo reikalu tenusimanau. Paliksime šį klausimą spręsti mokslininkams. Tegū jie nustato, kuris yra jautresnis — kinietis ar kinietė.

Prieš porą metų, kai buvau Hongkonge, tai čia pylė smarkus lietus, o perkūnas dantis į kalną galando. Šį metų jau po sezoninio lietaus ir perkūnijos. 1969 metais lietus ir nuo kalno bėgantis vanduo užmušė virš 150 kiniečių ir sužiedė kelis šimtus. Šį metų pradėjo tręškėti kelių mūrų, pastatytų pašlaitėje, pamatai.

Miesto inžinieriai įsakė Wan San pašlaitės, gyventojams išsikraustyti iš namų. Įsakytį lengva, bet padaryti ne toks lengvas dalykas. Hongkonge labai lengva išsikraustyti, bet labai sunku įsikraustyti. Uoste trūksta butų. Savo butą palikti lengva, bet nėra kur pasidėti.

Inžinieriai nustatė, kad kelių namų supliešėjo pamatai. Rodos, mūrai buvo statyti ant stipraus akmens, bet vanduo, matyt, tuos akmenis išplovė ar pajudino. Vietomis pamatuose yra gana dideli plyšiai. Jeigu tas plyšys dar labiau prisipils, tai visas namas gali suknibti. O jeigu vienas namas vers žemyn savo plytas, cementą ir akmenis, tai apačioje esantieji namai nepajęs atsispirti.

Inžinieriai, pamatę galimą nelaimę, ėmėsi apsaugos priemonių žmonėms apsaugoti. Tuo tarpu jie iširs, dėl ko tie plyšiai

atsirado. Jeigu plyšys nepavojingas, tai bandys jį aplipdyti, namą sustiprinti ir vėl įleisti namo savininkus ar nuomininkus. Jeigu plyšys pavojingas, tai bandys leisti žemyn vieną plytą po kitos, kad neužkristų ant žemiau esančių namų.

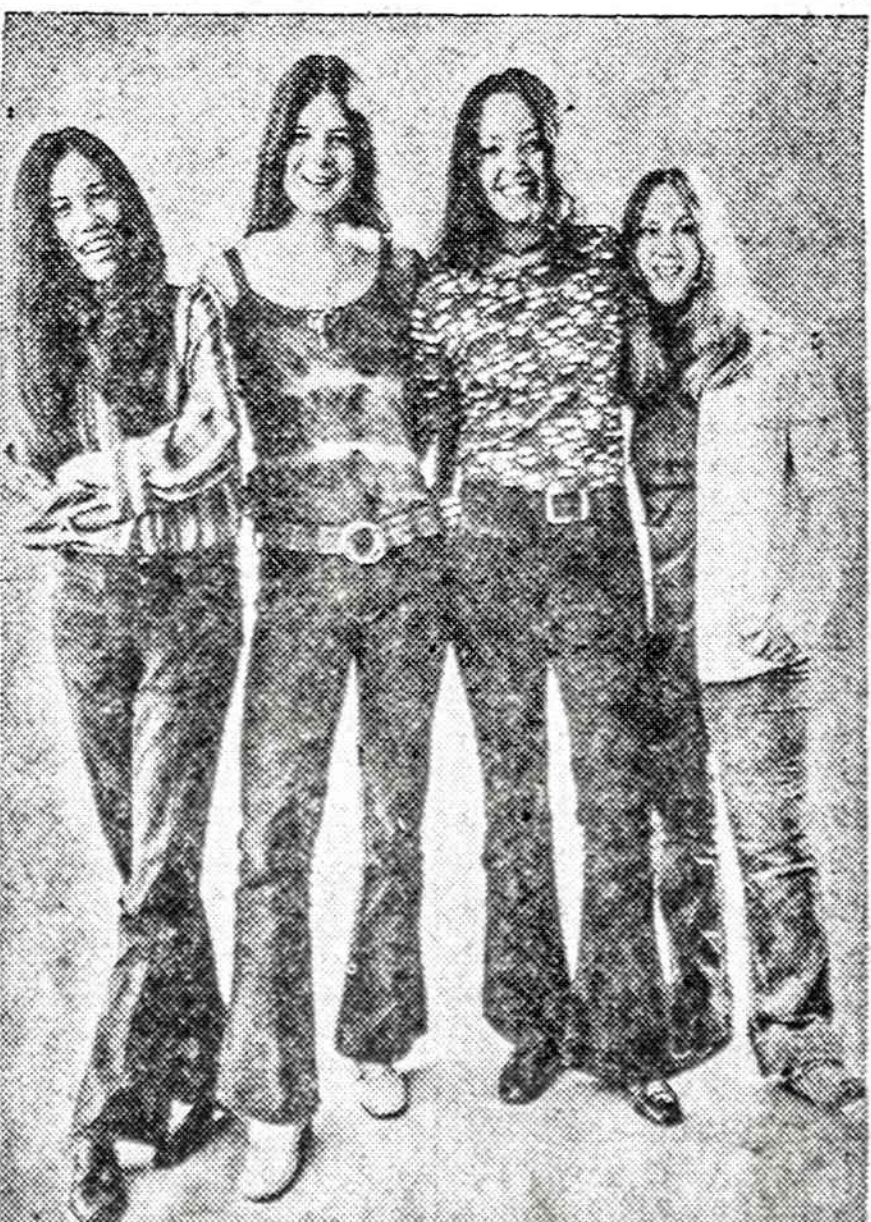
Vienoje vietoje gyventojai pradėjo griebti pačius vertingiausius daiktus. Vieniems vertingiausiais atrodė vaikai, kiti nešė televizijos aparatus, tretieji vilko lovas, kedės, drabužius. Visi namus užrakino, kad niekas į vidų neįsibrautų ir likusių daiktų neišneštų. Bet tuos užraktus laužė ugniagesiai ir elektros laidų darbininkai. Jie privalejo patikrinti, kad supliešėjusio namo nebūtų nutraukti elektros laidai.

Juokingiausiai atrodė vienas žmogus, kuris vilko iš namo įvairias knygas ir lapus. Knygos, iš viso, yra sunkus daiktas. Aš niekad, besikrausdamas iš vieno buto į kitą, knygų nesiveždavau. Jas ten palikdavau šeimininko vaikams. Perskaityta knyga man nereikalinga. Aš, žinoma, neneščiau kinietiškos knygos. Kokia gali būti jos vertė? Bet man pasakojo, kad vienas kinietis, varomas iš namų, tiek tų knygų prisidėjo, kad nepakėlė ir gavo širdies priepuolį? Kam jam knygos buvo reikalingos, jeigu jis nesuprato, kad negalima perkrauti naštos? Asilas tai supranta, o mokytas kinietis to nesuprato. Nukritęs, jis vis tiek išbarstė visas knygas.

(Bus daugiau)

JAV LB TARYBOS POSĖDŽIAI

JAV LB tarybos prezidiumo posėdžiuose su LB centro valdybos pirmininku Vytautu Volertu spalio 16 ir 17 dienomis Chicagoje.

Is kairės: June Millington, Alice De Buhr, Jean Millington ir Mickey Barclay įsteigė naują rock muzikos grupę. Jos savo dainose dažnai paličia "motery išlaisvinimo" kovos temas.

HELP WANTED — MALE-FEMALE

Reikia Darbininkų ir Darbininkių

71 METU NASLEI reikalinga lietuviškai kalbančio vyro ar moters pagalba. Ji yra nustojęs 70% regėjimo, bet pajėgia apsitvarkyti. Duodamas nemokamas kambarys naujai atremontuotame name. Tektų pasirūpinti baldais ir maistu. Telefonuoti 776-4433 arba vakarais 448-7728.

MATURE COUPLE

NEEDED For family of 6, 4 children. Live in Own small apt. Woman for house-keeping, man to assist wife. Exp. preferred. References. Top salary for right couple. Call collect (414) 771-7810

RENTING IN GENERAL

Nuomos

ISNUOMOJAMAS 4 KAMBARIŲ BUTAS gazu šildomas 46-tos ir Honore apylinkėje. Skambinti prieš 6 v. vak. Tel. 776-6526.

goje buvo aptarti įvairūs LB darbai ir reikalai. Tai LB apylinkių veiklos pagyvinimas, jų lankymas, talka švietimo tarybai ir liutuanistinėms mokykloms, parama jaunimo organizacijoms, Pasaulio Lietuvių Archyvo globa, CV aplinkraščių apylinkėms, talka Lietuvių Fondui, palankūs ir nepalankūs spaudos komentarai apie LB, Kultūros fondo veikla ir ateitis, IV-sios Tautinių šokių šventės rengimas, II-jo Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso darbai, iš LB tarybos narių gautos nuomonės ir pageidavimai, JAV LB Įstatų keitimo eiga, sekančios tarybos sesijos darbotvarkė, LB tarybos komisijų darbai, JAV LB dvidešimtmetis, Chicago's apygardos valdybos pareiškimai centro valdybai, LB ir ALTOs santykiai, spaudos darbuotojų suvažiavimo atgarsiai, lietuvių rašytojo minėjimas Detroitė, teatro festivalis Chicagoje, numatyti rengti kultūrinis seminaras ir politinis-informacinis seminaras, "Ethnic Heritage" įstatymo pravedimas, amerikiečių spaudos informacija, Simo Kudirkos bylos reikalai, solidarumo įrašų rinkimas, LB lėšų telkimas, ateinančių metų darbų vykdymas, tarybos bendralaiškiai, ir kiti klausimai.

Posėdžiuose dalyvavo JAV LB tarybos pirm. Vytautas Kamanas, sekr. Vaclovas Kleiza, vice-pirmininkai dr. Edmundas Lenkauskas ir dr. Antanas Razma, JAV LB CV pirm. Vytautas Volertas ir PLB Valdybos pirm. Stasys Barzdukas.

— Audronė Rimkuvienė iš Marquette Parko apylinkės, Rooseveltto universiteto Muzikos kolegijos studentė, dainavo pasaulinio garso kompozitorių kūrinius universiteto auditorijoje.

— Maria Malinauskaitė, Southern Illinois universiteto pedagoginių mokslų studentė, rudens semestro praktiką atlieka Jefferson mokykloje.

— Alfonsas ir Kazimiera Indreikiai, Juzefa Venskų, Albertas Yunkis ir Allan Mikalauskas gavo Amerikos pilietybę.

— Gerald Skizas, St. Laurence aukšt. mokyklos mokinys, žaidžia pagrindinėje quarter-back pozicijoje mokyklos futbolo komandoje Vikings. Pereitais metais joje buvo Geraldas brolis George, kuris dabar studijuoja Loras kolegijoje, Dubuque, Iowa.

— Bruno Wainoris, 10908 So. Harlem Ave., Worth, Ill., imitavo savo kiemą rudens vaizdu pagal garsųjį John McCutcheon paviešlį "Indijonų vasara". Scenovaizdžio nuotrauka tilpo Southern Economist laikraštyje. Menininko našlė išreiškė p. Wainorieni savo padėką ir komplimentus už šią puikią paveikslą imitaciją gamtoje.

— Susan Rusinskytė yra tarpe 5 semifinalistė Kennedy aukšt. mokyklos grožio konkursančių sophomoru klasėje.

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, žemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIS NUOSIMČIAIS MENESINIAIS ISSIMOKĖJIMAI

DEL VISU INFORMACIJU, KREIPKITES I

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

[VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA]

J. BACEVICIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

SAVI NAMAI NEŠALA

5 BUTŲ AUKŠTAS MŪRAS, 50' lotas. 3 auto mūro garažas. Naujas gazu šildymas. Alumin. langai. Apie \$8,000 nuomos. Pusė bloko nuo parko. \$46,000.

2 BUTŲ GRAŽUS MŪRAS. Beveik kaip naujas. Alumin. langai. Irengtas šilumos beismantas. Naujas garažas. Blokas nuo parko. \$38,500.

3 BUTŲ 1½ AUKŠTO MŪRAS. Gazu šildymas. Geros pajamos. Gražūs butai. Garažas. Arti ofiso. \$34,000.

6 KAMBARIŲ MŪRAS. Kabinėtų virtuvė. Moderni vonia. Naujas gazu šildymas. Garažas. Arti mūso. \$19,000.

9 KAMBARIŲ modernus bungalow. Liukusinė vonia, kabinėtų virtuvė. Pilnai irengtas beismantas. Židinyje. Šildymas gazu. Nauji kilimai. 2 auto garažas. Marquette Parke. \$28,000.

4 BUTŲ gražus mūras ir 4 auto mūro garažas. Naujas gazu šildymas. Alumin. langai. Prie Maria High. \$42,700.

Valdis Real Estate

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

2 PO 4 MŪRINIS, skienas ir pastogė, centrinis šildymas, garažas, Brighton Parke.

2 PO 5 MEDINIS ir šalia tuščias sklypas. 41-ai ir Campbell.

PORUS BUNGALOV, irengtas skienas, garažas. Tuoj galima užimti. 77-ai prie California Ave. MAISTO KRAUTUVĖ ir 2 butai Brighton Parke.

3 BUTAI ir bižnio patalpa Marquette Parke. VALGYKLA su namu ir visais įrengimais. Jūdrė vieta.

SIMAITIS REALTY

2951 WEST 63 STREET

436-7878

APYNAUJIS 2-ju butų gražus mūr., po 3 mieg., alumin. langai, karštu vandeniu šiluma gazu. 2-ju autom. garažas. Gražioje vietoje prie parko. \$40,500.

6 KAMB. MŪR., moderni virtuvė ir vonia, alumin. langai, karštu vandeniu šild. gazu. Marquette Parke. \$21,500.

APYNAUJIS 1½ aukšto mūr., alumin. langai šiluma gazu. Irengtas rūsys. 2-ju autom. garažas. Marquette Parke. \$36,500.

GRAŽUS 4 BUTŲ mūr., alumin. langai, karštu vandeniu šild. gazu, modernios vonios. Mūr. garažas. Marquette Parke. \$32,000.

VIRŠ 50 PŪDŲ pločio, gražus kampinis sklypas 2-ju butų namui. Oaklawn. Teiraukitės.

LABAI GERAS 10 butų mūras, 2 automobilio mūro garažas, Marquette Parke. — Tik \$88,000.

NERIS REAL ESTATE

3009 WEST 63rd STREET

Tel.: 471-0321

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Irengiu naujus ir perstatu senus visų rūšių namo apšildymo pečius ir air-conditioning ir naujus ir senus namus. Irengiu vandens boilerius ir stogų rinas. Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiavimai nemokamai. Turiu leidimus dirbti mieste ir užmiesčiuose.

DOMAS ŽUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL

4444 So. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILL. 60609

TEL.: VI 7-3447

"NAUJIENOS" KIEKVIENO

DARBO ŽMOGAUS

DRAUGAS IR BICIULIS

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME
LOANS

INSURED
SAVINGS

Serving the Lithuanian Community 57 years with personal attention
4071 ARCHER AVE. (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
CHICAGO, ILLINOIS 60632 — TEL.: LA 3-8248

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKA

2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787

Didelis pasirinkimas įvairių prekių,
AUTOMOBILIAI, ŠALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
Įvairių prekių pasirinkimas, motociklai, šaldytuvai, automobiliai, maistas, doleriniai Certifikatai.
V. VALANTINAS

MOVING — Apdraustas perkraustymas

Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujaisi kraustymo įrankiai. Ilgų metų patyrimas.

AL NAUJOKAITIS

2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

Ilgamečio BALFO pirmininko, prelato J. B. Končiaus knyga ATSIMINIMAI IŠ BALFO VEIKLOS

404 dideli puslapiai, daug nuotraukų.
Kieti viršeliai \$4,00, minkšti — \$3.00.

Įdomi knyga kiekvienam lietuviui, ypač tremtiniui. Geriausia dovana globėjui, siuntusiam siuntinius į Vokietiją ir kitas tremties vietas. Knygą pasiųsime adresatui, jei pasiųsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608